Openbare raadsvergadering der gemeente Ridderkerk
donderdag 31 mei 2012

Aanwezig: De burgemeester mevrouw A. Attema, voorzitter
De wethouders: de heren H. Dokter, A. den Ouden J. Stout en M.A. Vroegindeweij
De raadsleden: de heren T.J. Alderliesten (SGP), P. Boertje (VVD), C.A. van der Duijn Schouten (SGP), de dames T. Duman-Sirin (PvdA), F. Fräser (D66/GroenLinks), M. van Gink (PvdA), A.B. van Houwelingen-Saugerud (PvdA), de heren J. Ipskamp (LR), M. Japenga (ChristenUnie), B. Kok (SGP), H.J.A. Koppes (LR) (vanaf 20.20 uur), P. Kranendonk. (SGP), J. Louter (ChristenUnie), mevrouw E. Mans-Los (LR), de heren P.W.J. Meij (CDA), A.C. van Nes (LR), G.J. van Nes (LR), mevrouw P.J. van Nes-de Man (LR), de heren B. Neuschwander (LR), A.H. Nugteren (LR), W.P. Onderdelinden (CDA), de dames I. Parren-Leutscher (LR), A.P.S. Ripmeester (PvdA), de heren B.A. Ros (D66/GroenLinks), V.A. Smit (SGP), L. van der Spoel (VVD) en A. Stout (LR)

Griffier: De heer mr. J.G. van Straalen

Notulist: Mevrouw I.J.H. Lit

1. Opening en vaststelling van de agenda

De voorzitter: Goedenavond, dames en heren, hartelijk welkom. Speciaal aan de bezoekers van de raad.
We hebben een volle agenda. Maar gelukkig hebben we duidelijke tijden met elkaar afgesproken. Dus dat komt wel goed.
De heer Koppes komt iets later. Hij is onderweg en staat in de file. Rond Rotterdam is het erg druk vanwege het oplappen van de Maastunnel.

We hebben een aantal nagekomen stukken voor deze raadsvergadering. Kunnen we de agenda vaststellen? Dat is het geval. Vastgesteld.

2. Vragenuur voor raadsleden (artikel 41 Reglement van Orde)

De voorzitter: Mevrouw Ripmeester heeft vragen over de inkomenstoets, maar ik begreep dat u die vraag niet meer wilt stellen.

Mevrouw Ripmeester: Dat klopt, voorzitter, ik heb een antwoord gekregen van de wethouder. Daar heb ik per mail op gereageerd.

De voorzitter: prima, dan is dat allemaal goed gekomen. Ik geef u toch het woord, u hebt vragen over Nieuw Reijerwaard. U wilt die vragen stellen aan het AB van de gemeenschappelijke regeling.

Mevrouw Ripmeester: Dat is juist. Voorafgaand heb ik deze vragen toegestuurd om te voorkomen dat mensen zich overvallen zouden voelen. Ik neem aan dat iedereen weet wie dat zijn, zodat ik de namen niet hoef te noemen.
In de raad is op 26 april jl. gesproken over de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard. Op 27 april heeft de heer Onderdelinden het standpunt van de Ridderkerkse raad in de AB-vergadering van de gemeenschappelijke regeling verwoord. De heer Vroegindeweij en de heer Smit waren bij deze vergadering niet aanwezig. De heer Den Ouden en mevrouw Van Nes zijn aanwezig geweest.
Begin mei is een brief uitgegaan vanuit het DB. In de raad van 31 mei wil de fractie van de

PvdA de volgende vragen stellen:
Is het standpunt van de Ridderkerkse raad goed verwoord en overgebracht in de algemeen bestuursvergadering van de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard? Wat is de reden dat het Ridderkerkse standpunt niet terugkomt in de brief van het dagelijks bestuur? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Wie van de AB-leden wil deze vraag beantwoorden?

Mevrouw Van Nes: Het standpunt van de Ridderkerkse raad is heel goed verwoord in de AB-vergadering van 27 april. De vergadering is na te luisteren. Dat hebt u vast gedaan, dus dat weet u.

De heer Onderdelinden: In aanvulling daarop. Mevrouw Ripmeester sprak over verwoord en overgebracht. Dat zijn lastige begrippen omdat die elkaar tegenspreken. Het is zo dat ik graag verantwoording wil afleggen aan deze raad. Op welk moment en op welke plaats dan ook. Ik vind het vragenuur niet zo'n geweldig moment. Omdat ik dan niet zo diep kan gaan, met het oog op ingrijpen van de voorzitter.

Verwoord: ja. Ik heb als AB-lid het gevoelen van de raad verwoord. Alle punten staan keurig in de notulen en zijn na te luisteren. Het DB is aan de slag gegaan met het concipiëren van de brief aan de provincie. Die brief sluit in het geheel niet aan bij de geest van de AB-vergadering. Daar zal ik in de volgende AB-vergadering op terugkomen.

De voorzitter: Nog meer leden van AB het die het woord wensen te voeren? Nee. Mevrouw Ripmeester voor aanvullende vragen.

Mevrouw Ripmeester: Dank u wel. Ik ben zo vrij om te concluderen dat u ook niet begrijpt waarom het Ridderkerkse standpunt niet terugkomt in de brief van het dagelijks bestuur. Ik roep alle AB-leden op om het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling daarop aan te spreken, want ik vind dit een heel vreemde gang van zaken. Ik wil aan deze vergadering voorstellen dat we Nieuw Reijerwaard als vast agendapunt blijven volgen in de commissies, zodat we meer duidelijkheid en informatie krijgen. Vooral deze eerste terugkoppeling over het ter verantwoording roepen.

De voorzitter: Zijn er nog meer raadsleden die vragen willen stellen aan de AB-leden van de gemeenschappelijke regeling? De heer Japenga.

De heer Japenga: Ik wil vragen wat dan wel de goede plek is om verantwoording af te leggen. Als dat niet het vragenuur is, is dat dan wel de commissie? Is in die vergadering wel het gevoelen van een belangrijk deel van de minderheid van de raad verwoord? Ik heb het niet nageluisterd, maar ik neem aan dat de aanwezigen dat zo kunnen melden.

De voorzitter: Een poging tot helderheid: het AB van de gemeenschappelijke regeling, althans de Ridderkerkse geleding, is verantwoording schuldig aan deze raad. Het is aan u om dat te agenderen in de commissie of raad. Dat kan. Het vragenuur is echt alleen voor feitelijke vragen over iets dat actueel is. Het DB van de gemeenschappelijke regeling is verantwoording schuldig aan het AB van de gemeenschappelijke regeling.
U kunt het altijd agenderen in de commissie of in de raad. Ik ga het vragenuur nu vervolgen. De heer Den Ouden als lid van het AB.

De heer Den Ouden: Voorzitter, als fungerend AB-lid was ik aanwezig in die vergadering waar de heer Onderdelinden aan refereert. Ik zeg fungerend omdat ik plaatsvervanger was. Op dat moment fungeerde ik als AB-lid.

Het eerste deel van de tekst die is uitgesproken kan ik helemaal volgen. Iedereen trouwens. Er werd gerefereerd aan het audioverslag. U kunt dat woordelijk naluisteren. Er is geen aanleiding om te veronderstellen dat de inhoud van de gewijzigde brief die het DB namens het AB heeft verstuurd aan de provincie, afwijkt van wat er in het AB is gezegd.

De heer Smit: Dank u wel, voorzitter. Ik ben niet bij die vergadering geweest, zoals mevrouw Ripmeester opmerkte. Maar waar ik het wel over wil hebben, is de opmerking van mevrouw Ripmeester dat ik in haar vraagstelling iets bespeur van een te hoog gehalte van een een-op-een relatie tussen de Ridderkerkse raad en het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regelingen. Ik bedoel daar het volgende mee. Dat de Ridderkerkse raad een complete belangenafweging moet maken voor alle zaken die het belang van deze gemeente betreffen en het algemeen bestuur van de gemeenschappelijk regeling heeft een taak meegekregen in die gemeenschappelijke regeling zoals dat daarin verwoord is. Dat is een deelbelang waar verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij horen en dat wil niet automatisch zeggen dat er een een-op-een relatie is tussen het standpunt van deze raad en het standpunt dat je als AB-lid in een zekere vrijheid, na afweging van alles wat in zo'n AB-vergadering aan de orde komt, kunt innemen. Ik wil ervoor waken dat er een beeld ontstaat dat AB-leden niet meer dan technische verlengstukken zijn van deze raad. Er zit nog een stuk nadere afweging in. Het gaat mij te ver om te veronderstellen dat dat zou moeten leiden tot zaken die haaks op elkaar staan, maar het gaat mij ook te ver om te zeggen dat daar een 'is gelijk'-teken tussen staat. Dat wil ik over de relatie tussen de raad en gemeenschappelijke regelingen te berde gebracht hebben.

De voorzitter: Er ligt niets ter stemming voor. We hebben dit in twee termijnen behandeld. De heer Onderdelinden.

De heer Onderdelinden: Mijnheer Japenga, de commissie vind ik prima. Laat ik het maar plat zeggen: ik zou er niet over begonnen zijn. Maar als de heer Den Ouden zegt dat het een keurig verslag is dat de geest weergeeft van de AB-vergadering, dan verschilt dit AB-lid fors van dat AB-lid. Ik kan het niet anders formuleren. Dat zullen we in de volgende vergadering van het AB verwoorden. We zullen proberen weer op een lijn te komen, maar op dit punt constateer ik een verschil. Ik onderschrijf wat de heer Smit heeft gezegd. Ik leg graag verantwoording af aan deze raad.

Mevrouw Van Nes: Ik sta volledig achter het standpunt van de heer Onderdelinden. Wij hebben ook gezamenlijk schriftelijk aan mevrouw Van Grunsven laten weten dat wij ons niet conformeren aan de brief zoals die naar de provincie is gegaan.

De voorzitter: Het is een kwestie voor het algemeen bestuur zelf. Als u dat wenst te agenderen, weet u de weg hoe dat te doen. De derde vraag. Mevrouw Van Nes over de bomenkap op de Rijnsingel.

Mevrouw Van Nes: Dank u. Licht en lucht door de kap van 76 platanen aan de Rijnsingel in Bolnes. Dat is de kop van een krantenartikel van 23 mei jl. Zijn de bezwaren van bewoners over het wegnemen van licht en uitzicht en de vallende bladeren in de herfst reden om zulke mooie bomen te kappen? Ze staan prima en hebben de ruimte volgens het bomenbeleidsplan. Ze hebben een enorme meerwaarde voor de Rijnsingel en de leefbeleving aldaar.
Kan er nog eens met de bewoners gesproken worden? En dan met alle bewoners, niet alleen met de bewoners die de petitie hebben ondertekend. Het zou jammer zijn als de bomen weg zijn en dan blijkt dat het effect tegenvalt. Oftewel dat de lucht niet klaart.
Bomen hebben een belangrijke functie in het minder slecht maken van de luchtkwaliteit en het minder waarneembaar maken van geluidsoverlast. De verbetering van luchtkwaliteit die het teweeg zou brengen, waarop is dat gebaseerd? Zijn deze bomen nog gezond? Bij mij komt

ook het idee naar boven dat we steeds zuiniger moeten zijn op gezonde grote, oudere bomen. De kastanje wordt in Ridderkerk met uitsterven bedreigd en er is helaas ook een ziekte in de platanen geconstateerd. De masariaziekte. Die kan voorkomen bij bomen van dertig jaar en ouder. Kan dat meegenomen worden als ze gekapt moeten worden, zodat niet later blijkt dat er nog meer bomen weg moeten omdat die aangetast zijn?
In de krant lees ik ook dat men voornemens is om twee van de drie bomen te kappen. Is om en om wellicht ook een optie als het echt niet anders kan? Komen er bomen voor terug? In Rijsoord is ruimte genoeg voor grote bomen. In het Waalbos. Zouden de bomen te verplaatsen zijn?
Dank u.

Wethouder Den Ouden: Dank u wel, voorzitter. Om met het laatste te beginnen: ik denk het niet, maar daar zijn we ook nog niet aan toe.
Ik vind het ook wat lastig om op vragen in te gaan die gebaseerd zijn op een krantenartikel, waarvan ik dacht dat de data niet helemaal juist zijn.
De hoofdlijn is de volgende. Er is al lang geleden rond de jaarwisseling een petitie door tientallen bewoners van de Rijnsingel ingediend. Daar is het gemeentebestuur serieus mee aan de gang gegaan. Op dit moment wordt serieus gekeken hoe aan wensen tegemoet kan worden gekomen. Het wijkoverleg is erbij betrokken. En binnenkort is er opnieuw een overleg met de wijkbewoners en bewoners van de flats. Het zou heel prematuur zijn om op enige wijze daarop vooruit te lopen. Overleg is gaande.

Mevrouw Van Nes: Dan houden we de overleggen in de gaten. Ik kom er wellicht nog een keer op terug.

3. Vaststelling van de besluitenlijst van de vergadering van 26 april 2012

De voorzitter: Iemand hierover iets op te merken? Nee. Vastgesteld.

4. Lijst van ingekomen stukken en stemming over ingekomen verzoeken om een interpellatie

De voorzitter: De brieven 1 t/m 26 voor kennis aan te nemen. Vastgesteld.

5. Samenwerking gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk
5a. Rapport “HaalBARe Kaart” van de Rekenkamercommissie Barendrecht, Rekenkamercommissie Albrandswaard en Rekenkamercommissie Ridderkerk (raadsvoorstel nr. 172)
5b. Voorstel tot het vaststellen van Koersdocument BAR-beter! (raadsvoorstel nr. 172)

De voorzitter: Wij hebben negentig minuten hiervoor afgesproken. Wie van u mag ik hierover het woord geven? De heer Neuschwander.

De heer Neuschwander: Dank u wel, voorzitter. Na vanavond komen we in het traject BAR-samenwerking tussen Ridderkerk, Barendrecht en Albrandswaard in een nieuwe fase terecht. In augustus 2007 is een begin gemaakt met het BAR-goed koersdocument en het huidige voorliggende koersdocument borduurt daarop voort met dat verschil dat het inhoudelijk duidelijk is en ambities beter beschreven wordt.

Voorzitter, de fractie van Leefbaar Ridderkerk is vanaf het begin terughoudend geweest en heeft dat ongenoegen ook diverse keren uitgesproken. Samenwerken is prima, als dat een gezamenlijk resultaat oplevert en de communicatie tussen de verschillende partijen bevordert.

De betrokken partners zullen op één lijn moeten zitten en er moet een betrouwbare basis zijn. Bovendien hebben allerlei hobbels op bestuurlijk niveau er ook voor gezorgd dat ons vertrouwen op een laag pitje kwam te staan. Aan de andere kant leeft bij ons ook het besef dat bepaalde grootschalige projecten (decentralisatie Jeugdzorg etc.) een steeds groter gebied omvatten, waardoor uitvoering op alleen Ridderkerks niveau een riskante operatie zou kunnen worden.
Daarbij komt dat de wereld om ons heen snel en ingrijpend verandert. Ik noem u een aantal voorbeelden. De Stadsregio Rotterdam wordt per 1 januari 2013 opgeheven. Er liggen plannen voor een metropoolregio en hoewel het kabinet demissionair is, heeft dat ook voor Ridderkerk ingrijpende gevolgen. Aan de andere kant draait een nieuw kabinet na de verkiezingen in september misschien het hele metropoolverhaal terug. Je weet het nooit in de politiek. Kortom, veel onzekerheid, maar één ding is zeker: de wereld draait wel door.
Het demissionaire kabinet heeft nog wel een drietal decentralisaties over ons heen gespreid die op het gebied van de invoering de gemeentegrenzen ver overschrijden. Ook dat zal in de toekomst niet minder worden. Ik zei dit al eerder. Kortom brede aandachtsgebieden die een grootschalige aanpak vereisen en waarbij efficiency noodzakelijk is om er zonder al te veel kleerscheuren uit te komen. Veiligheid, handhaving en toezicht, afvalinzameling, samenwerking op het gebied van IT en samenwerking op het gebied van het innen van ozb kunnen hier voorbeelden van zijn.
We zullen de adviezen van de Rekenkamer op moeten pakken. Inderdaad zal er een stip op de horizon gezet moeten worden. De fractie van LR gaat hier nog verder en is voorstander van concrete actiepunten. Die actiepunten vinden we in het voorliggende koersdocument BAR-Beter verwoord. Daarbij komt dat we ons als onderlinge raden ook zullen moeten realiseren dat een BAR-samenwerking niet ophoudt bij een gezamenlijk inkoopbeleid of het gezamenlijk aankopen van soft- en hardware. Bestuurlijk zullen de drie colleges deze kar wel moeten trekken, want anders komt er niets van terecht. Die ervaring zijn we inmiddels rijker.

De raden van Ridderkerk, Barendrecht en Albrandswaard zullen de hand in eigen boezem moeten steken en moeten gaan voor een helder ambitieniveau dat duidelijke randvoorwaarden kent, waardoor ook voor de toekomst deze zaken helder zijn en achteraf duidelijk meetbaar worden.
Een van die randvoorwaarden is de Ridderkerkse eigenheid oftewel zelfstandigheid. Samenwerken oké, samenvoegen nee. Ridderkerk blijft een zelfstandige gemeente. Wij denken dat scenario 3 of 4 hier ruimte voor biedt. Scenario 5 gaat wat ons betreft te ver en is niet wenselijk.

Voorzitter, wij ondersteunen de zeven doelstellingen voor de BAR-samenwerking, uiteraard onder de voorliggende vier randvoorwaarden.
Dan nog een opmerking over het oprichten van een raadscommissie BAR. In de commissie Samen Leven bleek dat die wens bij de PvdA nog aanwezig was. Dank voor toezending van de stukken, waarin u hiervoor een pleidooi houdt.
Onze fractie is op dit moment nog niet zover. Wij zien die meerwaarde niet en willen ook nadrukkelijk dat de drie colleges en de ambtelijke organisaties dit project ontplooien. Hier past in onze ogen geen BAR-commissie die wederom allerlei rollen gaat overnemen. Wat ik al zei, onze fractie ziet momenteel de meerwaarde niet.

Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Hartelijk welkom, mijnheer Koppes. De heer Onderdelinden.

De heer Onderdelinden: Voorzitter, het rapport van de gezamenlijke Rekenkamers hoeft voor het CDA vanavond niet centraal te staan. Kennelijk hebben raden en colleges niet eerder willen doorpakken en langere tijd willen besteden aan een snuffelperiode.

Stippen op de horizon of niet. De ervaringen van de afgelopen vijf jaar moeten we gebruiken om de aanbevelingen van de Rekenkamers te integreren in de opties die nu voorliggen. De raden tot hun plicht roepen en een prominentere rol moeten afdwingen dan in de afgelopen jaren, is evident. Voorzitter, u stelt aan de raad voor om scenario 3 en 4 uit te werken. Waarom zijn scenario 1, 2 en 5 minder dan 3 en 4? Bij 5 sprak u in de commissie over niet meer in de nabijheid van burgers. Echter ook hier komen mensen in dienst bij die ene uitvoeringsorganisatie. U noemt deze een vierde entiteit.
In uw aanvullende brief van gisteren sprak u zelfs over een gemeenschappelijke regeling. In de effectentel op pagina 11 spreekt u ook bij 4 nog steeds over bestuur dicht bij de burger. Ziet u daarin geen gevaar?
Wij willen vanavond financiën niet leidend laten zijn. Natuurlijk kijken wij ook naar efficiencyvoordeel. Als het goed is, moet dit vanzelf boven komen drijven als de structuur en dergelijke duidelijk wordt.
Lastig op dit moment wel, wanneer we de diepte in gaan en spreken over een regieteam, over een gemeenschappelijk orgaan, terwijl u gisteren opmerkte dat dit onderzocht zal worden.
Dank voor de door ons zo gewenste opties. Maar het zal vanavond blijven steken op het nogal abstracte organisatiemodel.
Hebt u al informatie opgehaald bij vergelijkbare modellen in het land?
Voorzitter, we gaan met een positieve grondhouding de discussie nu en de komende maanden aan. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Fräser, D66/GL.

Mevrouw Fräser: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, vandaag is een cruciaal moment voor de toekomst van de BAR-samenwerking. In 2007 is in deze raad het eerste BAR-koersdocument vastgesteld. Ik heb vanmiddag de notulen er nog eens op nageslagen en het is opvallend dat ik de kritische woorden van de heer Van Houcke van destijds in principe letterlijk zou kunnen ‘copy pasten’ naar 2012. Dat doe ik niet en ik ga verder ook niet herhalen wat de heer Van Houcke toen in zijn bijdrage heeft gezegd. Iets recenter tijdens de algemene beschouwingen van 2011 heeft mijn fractie ten aanzien van de BAR-samenwerking een vrij zakelijke, misschien wel terughoudende zienswijze tentoon gespreid. Onze stelling was toen: langzaamaan en beginnen bij projecten waar de belangen parallel lopen en de samenwerking eventueel langzaam uitbreiden omdat een relatie van geven en nemen opbouwen nu eenmaal tijd kost.

Voorzitter, het moge duidelijk zijn dat wij dit zakelijke langzame uit- en opbouwen van de samenwerking niet terugvinden in het nu voorliggende voorstel. Er wordt tempo gemaakt en ons wordt voorgesteld zeer verstrekkende samenwerkingsvormen verder uit te werken. Bovendien kijkend naar randvoorwaarde 4 dan zien we dat de samenwerking ertoe moet leiden dat als de voor- en nadelen bij elkaar worden opgeteld en afgetrokken, het per saldo tot een positief resultaat moet leiden voor de drie gemeenten. In de praktijk zou dit betekenen dat de gemeenteraad van Ridderkerk met een voorstel zou moeten instemmen dat niet in het belang is van Ridderkerk en de Ridderkerkers maar in het belang van BAR. En daar zijn we als gemeenteraadsleden van Ridderkerk niet voor gekozen. Alles behalve zakelijk dus en D66/GroenLinks heeft hier dan ook bedenkingen bij.

Daarnaast, voorzitter, heeft mijn fractie een aantal opmerkingen over de geformuleerde doelstellingen. Voor D66/GroenLinks is de reden om in BAR-verband te willen samenwerken het op lange termijn kunnen behouden van de lokale autonomie, de dienstverlening aan de Ridderkerkers op peil houden en de taken die op ons afkomen het hoofd kunnen bieden. Wat D66/GroenLinks betreft is dit de hoofddoelstelling van de BAR-samenwerking.
D66/GroenLinks kan zich dus slechts gedeeltelijk in de doelstellingen zoals geformuleerd in het koersdocument vinden. Met name doelstelling 7 ‘het beter kunnen inspelen op de

ontwikkelingen op de arbeidsmarkt' en de daaraan gekoppelde subdoelstellingen zijn wat ons betreft niet relevant. Ook na een schriftelijke vragenronde is het ons onduidelijk waarom dit als hoofddoelstelling wordt voorgesteld. Wij zien deze doelstelling puur als een positief neveneffect van samenwerking maar zeker niet als een van de zeven belangrijkste doelstellingen om een zeer vergaande samenwerkingsvorm met twee andere gemeenten aan te gaan.

Voorzitter, in 2007 stemde D66/GroenLinks samen met Leefbaar Ridderkerk tegen het toen voorliggende BAR-koersdocument. Voor alle duidelijkheid, D66/GroenLinks was in 2007 voor samenwerking en is dat in 2012 nog steeds. Maar als u mijn bijdrage heeft gevolgd, dan heeft u gemerkt dat wij ook nu weer kritisch zijn. Toch slaat de balans voor D66/GroenLinks dit keer de andere kant op. De tijden ten opzichte van 2007 zijn veranderd. De dreiging of kans (het is maar net hoe je het wil zien) van onder andere decentralisaties hangt nog steeds boven ons hoofd en algemeen wordt aangenomen dat Ridderkerk die taken niet alleen kan uitvoeren. Daarnaast ligt er een rapport van de Rekenkamercommissies, waar D66/GroenLinks overigens waardering voor wil uitspreken, en de conclusies uit het rapport liegen er niet om. Een ding is zeker: de vorm van samenwerking zoals nu vormgegeven levert te weinig op, sterker nog, kost geld. Op basis hiervan kan D66/GroenLinks dan ook instemmen met het voorliggende voorstel met uitzondering van doelstelling 7.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: De heer Smit, SGP.

De heer Smit: Dank u wel, voorzitter. In het Rekenkamerrapport haalBARe kaart; onderzoek naar de effectiviteit van de BAR-samenwerking, wordt teruggeblikt op de samenwerking zoals die sinds 2007 gestalte heeft gekregen. Uiteraard met de kennis van nu. Dat kan als een zwakte worden ervaren, maar is tegelijk ook wel de kracht van zo'n rapport. Natuurlijk weet iedereen die de samenwerking vanaf het begin heeft meegemaakt dat er in 2007 heel bewust voor is gekozen om te gaan samenwerken zonder blauwdrukken en vastomlijnde doelen. Dat heeft ook zeker z'n waarde gehad in het elkaar leren kennen, in het leren samenwerken met vallen en opstaan en vooral ook in het geleidelijk en werkende weg ontwikkelen van de samenwerking naar een meer vastomlijnd en doordacht concept. Een logisch traject van BAR-goed naar BAR-beter zogezegd. Maar niet alleen logisch, uit de aard van zo'n proces natuurlijk ook niet altijd even effectief en efficiënt. Het is goed dat daarbij de vinger gelegd is en voordat we bij BAR-best zijn aanbeland, zal dat nog wel eens gebeuren.

De SGP onderschrijft de aanbevelingen 2, 4, 5 en 6. Bij de eerste aanbeveling heeft de SGP gemengde gevoelens. Zoals eerder al aangegeven voelen wij niets voor een opgetuigd circus van een zeer frequent vergaderende gezamenlijke raadscommissie met wisselende voorzitters en griffiers en wisselende vergaderlocaties als ging het om het Europees Parlement. Een veel te zwaar middel dat bepaald niet effectief en al zeker niet efficiënt is. Als we toewerken naar een uitsluitend gezamenlijke uitvoeringsorganisatie – hoe dan ook georganiseerd – met een eigen Ridderkerks regieteam voor beleidsvoorbereiding en -evaluatie, dan moet de raad ook niet zo dicht op de uitvoering willen zitten. Dat is nu toch ook niet het geval? Bovendien suggereert een gezamenlijke raadscommissie of hoe het ook maar aangeduid mag worden onzes inziens te veel dat sprake is van een ontwikkeling naar gemeentelijke herindeling en daar blijft de SGP ver bij vandaan. Wij zien dus veel meer in een goed gecoördineerde, gelijktijdige en adequate informatievoorziening vanuit de colleges van B&W met regelmatige informele contacten tussen raadsfracties uit de betrokken gemeenten. Ook aanbeveling 3 onderschrijven wij niet, althans niet dat de procesbegeleider onafhankelijk zou moeten zijn. Nogmaals, het is geen proces van gemeentelijke herindeling en daarom mag het best een persoon van binnenuit zijn die het proces begeleidt.

De SGP begrijpt dat vanuit de puur theoretische en wetenschappelijke blik van het Rekenkamerrapport wordt geconcludeerd dat het koesteren van een zekere autonomie een obstakel kan zijn om resultaten van samenwerking te maximaliseren. Overigens valt daar ook nog wel het nodige op af te dingen want in die redenering zou herindeling in financieel opzicht altijd een groot succes moeten zijn, terwijl allerlei onderzoeken nu juist aantonen dat de publieke lasten per hoofd van de bevolking in heringedeelde gemeenten bijna altijd hoger zijn dan in de situatie vóór herindeling. Hoe dan ook, de SGP neemt vanuit de politieke opinie, waarin gehecht wordt aan de zelfstandigheid en zekere eigenheid van de gemeente Ridderkerk, genoegen met resultaten van samenwerking zoals die passen bij die bewust gekozen mate van autonomie die wij als gemeente willen behouden. Dat is een bij die mate van autonomie behorend optimum en inderdaad geen maximum, maar wel beredeneerd vanuit een gewenste inhoud en niet gericht op koste wat het kost te behalen resultaten.

Deze laatste opmerking brengt mij bij BAR-beter. De doelstellingen onderschrijft de SGP, maar nadrukkelijk wel in het licht van het voorgaande. Het gaat niet om het maximaal haalbare, maar om het optimale in relatie tot begrippen zoals relatieve autonomie en behoud van relatieve eigenheid die ook tot uitdrukking kunnen komen in verschillende beleidsaccenten. Ook in dossiers waarop wordt samengewerkt. Dus geen dwang of drang tot harmonisatie van beleid omwille van financiële resultaten, al zal de werkelijkheid leren dat die wisselwerking er wel degelijk is en er moed en kracht voor nodig is om dan toch het been stijf te houden. Er is niet aan te ontkomen dat van geval tot geval, elke keer weer opnieuw, bij nieuw beleid en wijziging van bestaand beleid een keus gemaakt zal moeten worden hoe ver we willen gaan in samenwerken en inleveren van autonomie en eigenheid in ruil voor ‘winst’ op de doelstellingen en randvoorwaarden voor de samenwerking. Het adagium ‘lokaal wat kan en regionaal wat moet’ blijft voor de SGP het uitgangspunt. De instemming van de SGP geldt ook voor de vier randvoorwaarden waarbij de BAR-samenwerking als kern wat de SGP betreft geen vrijbrief mag zijn van meer of minder eigengereid selectief shoppen door een of meerdere partners. Dat een gemeente in goed overleg met de samenwerkingspartners wel eens andere keuzes maakt, is te billijken. Maar als dat te vaak gebeurt, moet wel de vraag worden gesteld in hoeverre de samenwerking in voldoende mate wordt gedragen. De SGP vindt dat een punt van aandacht dat de komende tijd ook goed gemonitord moet worden.
Met de uitwerking van de scenario’s 3 en 4 stemt de SGP in. Wel moet in de uitwerking gewaakt worden voor een al te grote bevlogenheid als het gaat om de positieve gevolgen. Neem bijvoorbeeld de opmerking bij deze scenario’s dat het voor de uitvoeringsorganisatie mogelijk is om diensten aan anderen te leveren dan de drie BAR-gemeenten en dat toetreding van een andere gemeente tot het samenwerkingsverband relatief eenvoudig is. Ongetwijfeld klopt dat, maar hoe realistisch is het dat van andere gemeenten te verwachten als de BAR-gemeenten er zo’n beetje automatisch voor kiezen om het samenwerkingswiel qua uitvoeringsorganisatie zelf uit te vinden zonder zichzelf eerst de vraag te stellen of de uitvoering van beleid niet evengoed of misschien zelfs wel beter aan een al bestaande uitvoeringsorganisatie kan worden uitbesteed? Waarom zouden andere gemeenten dat dan wel doen richting BAR-gemeenten? Voor alle duidelijkheid, de SGP heeft het nu uitsluitend over de vraag wie beleid uitvoert, niet meer en niet minder. Kortom: onderzoek de reële gevolgen van scenario 3 en 4 voor de BAR-gemeenten sec en maak geen illusies over aansluiting van andere gemeenten als wij dat zelf ook niet doen. En als aansluiting bij of uitbesteding aan een al bestaande uitvoeringsorganisatie zoals het service center Drechtsteden wel een reële optie is – dat kan ook voor bepaalde onderdelen het geval zijn – neem dat dan uitdrukkelijk wel mee in de verdere uitwerking. Dat vindt de SGP in ieder geval meer voor de hand liggen dan nader onderzoek naar scenario 5. Daar heeft de SGP in ieder geval géén behoefte aan.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Spoel.

De heer Van der Spoel: Dank u wel, voorzitter. Uit het rapport komt naar voren dat ook de raad niet altijd even duidelijk is geweest en dat de raad duidelijker kaders aan moet geven. Die kritiek kunnen en mogen we ons aantrekken. Het is echter ook een taak van het college van B&W om de raad goed geïnformeerd te houden en te betrekken bij welke actuele zaken spelen. Als de raad vaststelt dat het daar aan ontbreekt, is niet de oplossing om negen bijeenkomsten binnen zeer korte tijd te organiseren om een inhaalslag te maken. Dus een duidelijke oproep om de raad up-to-date te houden en niet ineens een stortvloed aan informatie over de raadsleden uit te storten. Wat de VVD betreft zal de BAR-samenwerking iedere maand geagendeerd worden voor de commissievergadering om te zorgen dat raad en college op hetzelfde informatieniveau zitten. Graag hoor ik daar de mening van de andere partijen over.
Wat betreft de aanbevelingen van de commissie: de VVD zit niet te wachten op een onafhankelijke gezaghebbende procesbegeleider om te komen tot een gezamenlijke stip aan de horizon. Het proces moet de inhoud volgen en niet andersom. Het is goed om zeer regelmatig te benoemen welke doelstellingen behaald zijn en zo niet, welke concrete stappen gezet moeten worden om ze alsnog te realiseren. Dus SMART formuleren en niet bang zijn om aanpassingen te doen: de maatschappij verandert immers ook continu.

Dan het BAR-koersdocument. Ik begin met een citaat:
“Willen we in de toekomst bestuurskrachtig zijn, de kwaliteit van de dienstverlening verhogen, de kosten beheersen en onze kwetsbaarheid verlagen om zo onze gemeentelijke autonomie te bewaren, dan is intergemeentelijke samenwerking een must en dus dienen we ook de BAR-samenwerking uiterst serieus te nemen.” Einde citaat.

Dat, voorzitter, is een citaat uit de algemene beschouwingen van afgelopen november van de VVD-fractie.

De VVD neemt samenwerking serieus. Maar daarvoor is vertrouwen nodig en terugkijkend heeft het daar op sommige momenten aan ontbroken. Samenwerken is een groeiproces, maar dit proces moet nu wel in een stroomversnelling komen. En daarvoor is werken aan vertrouwen zeer noodzakelijk. Dat betekent ook soms dingen loslaten en dat kan soms zelfs als bedreigend worden ervaren.
Nog te vaak blijkt dat de verschillende gemeenten op verschillende dossiers apart reageren, terwijl dan toch direct een lichtje moet gaan branden: dit doen we samen met onze BAR-partners. Het gaat om commitment van alle partijen.

Het doel moet zijn een efficiënte en kwalitatief hoge dienstverlening tegen lage kosten, dus in het voordeel van de inwoners. En dat is dus de stip die we altijd al voor ogen hadden en nu meer dan ooit de stip moet zijn: het belang van de inwoners staat voorop.
Een kleine, slagvaardige overheid met kennis van zaken die de burgers optimaal bedient tegen zo laag mogelijke kosten. En op deze wijze beperk je ook de kwetsbaarheid die je als eenling hebt. Samenwerking is een vereiste juist als je je eigenheid wilt bewaren. Nog te vaak blijkt dit als tegenstelling te worden gezien, maar niets is minder waar.

Gesproken over eigenheid: een eigen frontoffice in onze gemeente, juist om dicht bij de inwoner te staan is niet gewenst, maar noodzakelijk. Wat wij missen bij de randvoorwaarden is de ruimte voor lokaal maatwerk. Een Ridderkerker is nu eenmaal geen Barendrechter of Albrandswaarder. En laten we waken om aanbodgericht in plaats van vraaggericht te werken.

Zeer nadrukkelijk willen we aan de voorkant meegeven dat samenwerking wél efficiencyvoordeel moet opleveren. Het kan niet zo zijn, zoals de VVD het heeft gezegd bij de vorming van de Veiligheidsregio Rotterdam: we gaan samenwerken en dus wordt het duurder.

Daar werd destijds nogal schamper over gedaan, maar het bleek helaas toch waarheid te worden.
De wijze waarop efficiencyvoordeel af en toe geformuleerd wordt in het voorstel, is ons te voorzichtig. Eventueel, wellicht enz. zijn te zwak geformuleerde termen. Onder punt 6 bent u duidelijker: het moet efficiencywinst op gaan leveren. Wij willen de toezegging van het college dat na deze raadsvergadering het college per onderwerp definieert welke efficiencyvoordelen te behalen zijn en dat deze ook direct SMART geformuleerd worden. Dan nemen we de samenwerking serieus en scheppen we heldere kaders voor de medewerkers, die – zoals we in de stukken hebben kunnen lezen – het gebrek daaraan als een belemmering hebben gezien om soms door te pakken. En het klinkt misschien onaardig: je doet mee of niet en als je voor het laatste kiest dan dien je daar zelf je conclusie uit te trekken. Een gemeente is geen commercieel bedrijf, maar met deze zakelijke opstelling is niets mis.
En over zakelijke opstelling gesproken: het is goed wanneer het college af en toe laat onderzoeken of zaken elders goedkoper ondergebracht of uitgevoerd kunnen worden. En als dat kan dan moet dus intern het bed opgemaakt worden en kan dat niet dan moeten we niet bang zijn om zaken uit te besteden. Met ‘shoppen’ is niets mis. Onze burgers hebben recht op een dienstverlening die kwalitatief hoog is tegen zo laag mogelijke kosten. Zoals u zelf zegt in het voorstel: of deze taken nu door de eigen organisatie of een marktpartij worden uitgevoerd mag eigenlijk geen verschil maken.

Wij kunnen ermee instemmen om met het oog op die samenwerking scenario 3 en 4 verder te onderzoeken en we zijn ervan overtuigd dat onze kritische opmerkingen door het college serieus opgepakt zullen worden.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Ripmeester, PvdA

Mevrouw Ripmeester: Dank u wel, voorzitter. De BAR-samenwerking heeft een roerige tijd achter de rug. De PvdA heeft verschillende malen in het verleden aangedrongen op een update van het oude Koersdocument, een goed overzicht van de status van de lopende projecten met bijbehorend kosten-batenoverzicht en een goede en stevige rol voor de gemeenteraadsleden.
De raad van Albrandswaard is voor regiegemeenten. Goed is dat ook hij aangeeft dat het belangrijkste aandachtspunt de dienstverlening naar de burgers is. Wel stelt hij dat de colleges hebben aangegeven in hun visie alle drie regiegemeenten te zijn. Zij stellen zich terecht vragen over het hoe en wat en de rol van de raden in dezen.
De raad van Barendrecht stelt dat basis voor samenwerking is vertrouwen hebben in elkaar. Daarbij moeten wij rekening houden met elkaars gevoelens en belangen. Samenwerking alleen kan door open en eerlijke communicatie. Prachtige woorden in het licht van een weerbarstige werkelijkheid rond Nieuw Reijerwaard. Geen BAR-project maar een BR-project. De Barendrechtse raad vraagt om vaste evaluatie en verantwoordingsmomenten, inzichtelijkheid van projecten met kosten en baten voordat een besluit wordt genomen tot samenwerking op een thema. En een transparante verwerking van de BAR-samenwerking in de gemeentelijke planning- en controlestukken.
Als raadslid kun je daar niet tegen zijn. Op dit moment zit de motor achter de samenwerking bij ambtenaren en wethouders. De raden moeten steeds gefaciliteerd worden om ‘het been enigszins bij te trekken’ op het moment dat er weer een onontkoombaar besluit moet worden genomen.
Rode draad in alle opmerkingen van de raden is het gemis aan informatie en aan een duidelijke rol.
De PvdA-fractie kan zich vinden in de bevindingen van de Rekenkamercommissies en betreurt de defensieve houding van de colleges. Colleges zijn op pad gegaan met vallen en opstaan en dit is dan ook zo’n moment. Dat de raden bij de bijeenkomst in Barendrecht verteld werd dat zij

niet in gezamenlijkheid, doch slechts in eigen huis, vragen mochten stellen, heeft een bijzondere nasmaak.
De Rekenkamers achten de wijze waarop het college ingaat op hun aanbevelingen onvoldoende concreet. Het blijft onduidelijk wat de colleges gaan doen, en hoe de raden worden betrokken in de verdere koersbepaling. In het stuk BAR-beter proberen de colleges antwoorden te geven. Maar na het lezen van alle mooie woorden en prachtige managementjargon, schitteren oude aandachtspunten nog volop. Het is noodzakelijk dat er een kanteling komt in het BAR-denken. Wees inzichtelijk en transparant.
Hoe kun je succes claimen als er geen meetlat is. Doelstellingen zijn niet SMART, zelfs achteraf blijkt het onmogelijk om met een helder overzicht te komen van wat de kosten en baten zijn van de projecten.
Laat staan dat de aanbeveling van de Rekenkamers om ook de knelpunten en risico's te communiceren, is overgenomen.
De Rekenkamers concludeerden dat de samenwerking relatief weinig heeft opgeleverd maar wel veel heeft gekost. Het college weerspreekt het maar weerlegt het nog niet.
Wel zijn er stemmen die de Rekenkamer wil wegbezuinigen. 'Shoot the messenger', maar of het een respectabele oplossing is?

Nu wordt voorgesteld dat de raad een nieuw Koersdocument vaststelt met doelstellingen waarvan een aantal vooral gericht zijn op de organisatie. Na het lezen van de uitleg op pagina 5 zou je kunnen opmaken dat er een groot personeelsprobleem is. Een uitdaging voor de directies. Uitgangspunt voor deze BAR-samenwerking is echter de burger. En wat ons betreft vooral de kwetsbare burger.
Op pagina 7 staat dat de doelstellingen meetbaar zullen worden en dat gewerkt gaat worden met 10%- en 20%-scenario's. Onduidelijk is wie er mee aan het werk gaan.
Er wordt gesteld dat samenwerking een kans is om de eigenheid van elk van onze gemeenten te versterken en uitvoerende taken efficiënt te realiseren.
Deze uitwerking van de Ridderkerkse eigenheid zie je terug in de harmonisatie van beleid op het sociale domein dat de laatste jaren heeft plaatsgevonden, waardoor het in Ridderkerk minder is geworden, en ook in de langdurigheidstoeslag die in Barendrecht en Albrandswaard eerder dan in Ridderkerk wordt verstrekt.
De in het stuk opgevoerde urgentie is verminderd doordat zowel de druk is weggevallen van het opheffen van de WGR+ als van de snelle doorvoering van de decentralisaties.
Doelstelling is behoud van bestuurskracht maar ook dat wordt niet onafhankelijk gemeten. Een gemiste kans.
Er is ongetwijfeld een meerderheid voor dit stuk. Het is een gemiste kans dat de raden er niet meer en vaker over hebben gesproken. Ik steun dan ook de aanbeveling van de VVD om er op structurele basis vaker met elkaar over van gedachten te wisselen.
Het is een gemiste kans dat raden en raadsleden niet een meer bepalende en geïnformeerde rol willen of kunnen opeisen in dit belangrijke maar ook versnelde proces.
De PvdA heeft vanuit betrokkenheid in dit belangrijke en versnellende proces een oproep gedaan tot het instellen van een commissie waardoor raden op hetzelfde moment door de juiste mensen kunnen worden geïnformeerd. Gestoeld op de vorm die de raden nu al kennen. Zodat raadsleden op basis van voldoende informatie belangrijke besluiten kunnen nemen.
Nu ligt dit stuk voor. Het stuk werkt toe naar onderzoek van scenario's 3 en 4. Het college wil nog niet zijn eigen regieteam (pagina 8) en ondersteuning zoals de BEL-gemeenten wel doen verder onderzoeken. Of wellicht komt dat alsnog uit de studie. Het is immers nog niet zo lang geleden dat de nu alweer achterhaalde netwerkorganisatie is voorgesteld.

De PvdA-fractie is het niet eens met het algemene uitgangspunt dat wanneer een marktpartij onder gunstige condities de uitvoering kan realiseren, dat dan altijd moet gebeuren. Wij willen denken aan de kwetsbare burgers. Het 'point of no return' van besluitvorming stelt het college op het einde van het jaar.

De PvdA fractie gaat ervan uit dat de colleges dat belangrijke besluit dan wel vergezeld zullen laten zijn van een overzicht met de resultaten tot nu toe, een kosten- en batenoverzicht per project, de wijze van onderlinge verrekening, meetbare doelstellingen en transparante verantwoordingsmomenten naar de raad. Ook al denkt u misschien dat wij hier niet positief in zitten, wij gaan met een positieve grondhouding de komende discussies in.

De voorzitter: De heer Louter, ChristenUnie.

De heer Louter: Dank u wel, voorzitter. BAR-goed, BAR-beter, BAR-best of BAR-slecht. Wat gaat het worden?
Na vier jaar van richting zoeken en richting bepalen aan de hand van het koersdocument Bar-goed, nu een tussenstand van onze gezamenlijke Rekenkamers over de samenwerking tussen de drie BAR-gemeenten.
Een tussenstand die niet bepaald een goed gevoel geeft over de eindstand. We staan, om in actuele voetbaltermen te spreken, met een paar nul achter.
De conclusies in het rapport van de Rekenkamers zijn helder en scherp. Jammer en ook onbegrijpelijk is het om te moeten vaststellen dat er een duidelijk meningsverschil is tussen de drie colleges en de drie Rekenkamers over het vertrekpunt van dit uitvoerige onderzoek. Hierdoor dreigt de waarde van het rapport te devalueren.
We zouden zowel college als Rekenkamer willen meegeven om naar een modus op zoek te gaan, om bij toekomstige onderzoeken alle partijen dezelfde insteek en verwachting te laten hebben van wat onderzocht gaat worden. Dit voorkomt hopelijk de nu in het rapport vermelde welles-nietesdiscussies.
Ik ga terug naar de inhoud van het rapport.

Dat dergelijke processen waar we nu als drie gemeenten mee bezig zijn tijd en dus in het begin ook geld kosten, kunnen we als ChristenUnie wel plaatsen. Echter, als de gemeenschappelijke visie op het einddoel ontbreekt, of als blijkt dat er te weinig of zelfs geen bereidheid is om taken over te dragen naar elkaar, dan wordt het zorgelijk.
Dat doet denken, voorzitter, en ook dat voorbeeld past wel in deze tijd, aan drie gezinnen die besloten hebben om gezamenlijk op vakantie te gaan. Dat moet de vakantie gezelliger, educatiever en goedkoper maken. Ze willen wel met elkaar op hetzelfde park maar willen wel alle drie hun eigen onderkomen hebben. Ze gaan ook alle drie met hun eigen auto op reis, spreken ze af. Wat ze echter niet doen, voorzitter, is afspreken waar ze naartoe gaan, wie de huisjes regelt en wie de route gaat uitzoeken. Onderweg bellen ze met elkaar om dat af te spreken, maar het ene gezin heeft ‘s nachts doorgereden en zit al in Zuidoost-Frankrijk terwijl de twee andere gezinnen richting de Pyreneeën rijden.
Kortom, voorzitter, wat een mooie en goedkope vakantie had moeten worden, werd ruzie en verwijten maken naar elkaar. Er moesten vele kilometers extra gereden worden om bij elkaar te komen en uiteindelijk waren ze het dubbele kwijt aan vakantiekosten.
Voorzitter, iedere vergelijking gaat ergens mank: dat weten we. Maar wat de Rekenkamers in hun rapport schrijven neigt wel sterk naar bovengenoemde situatie:

- gemeenschappelijke visie ontbreekt;
- geen bereidheid na vier jaar taken over te dragen;
- geen structurele inbedding van de samenwerking;
- geen concrete resultaten na vier jaar;
- substantiële investeringen terwijl de baten ver achter zijn gebleven.

Dit zijn harde conclusies en feiten, voorzitter, die in onze optiek losstaan van de discussie of het vertrekpunt van het onderzoek wel juist is geweest.

En wat doen we er nu mee? Onze insteek is niet om zwarte pieten uit te delen. Voor alle drie de gemeenten zijn dit nieuwe processen, die vol zitten met vraagtekens, emotionele en culturele gevoelens. Maar we moeten wel verder. Daarom is zo’n tussenrapportage, ook al komt zij hard

over, wel goed. Als we zeker wisten dat we alles goed zouden doen dan konden we dit soort onderzoeken direct gaan schrappen. We zijn daarom blij met de aanbevelingen uit het rapport en ook de insteek van het college om deze aanbevelingen over te nemen en in sommige gevallen is dat ook al geëffectueerd.
Want de insteek van de ChristenUnie is om met behoud van eigen identiteit en zelfstandigheid, voor zover dat mogelijk en wenselijk blijft de BAR-samenwerking van 'goed via beter naar best' te krijgen. Niet zo zeer om een betere, hoogwaardigere dienstverlening te realiseren, maar veeleer om naar de toekomst toe de huidige dienstverlening op peil te kunnen houden. De uitbreiding van taken en de verminderde financiële middelen maken deze samenwerking onvermijdelijk om het huidige serviceniveau te kunnen waarborgen.

Hiermee kom ik toe aan punt b van dit agendapunt. Het vaststellen van het koersdocument BAR-beter.
De uitgangspunten zijn in dit nieuwe document overgenomen uit het BAR-goed-document en aangevuld met een viertal randvoorwaarden. Ook wordt door u gesproken over de, door de Rekenkamers gemiste, stip aan de horizon. Dit te bereiken via spoor 2.

Voorzitter, wij beoordelen dit BAR-beter-koersdocument als een document dat concretere stappen en doelstellingen te zien geeft. Voor iedereen is het helder: eind 2012 moeten er knopen worden doorgehakt.
Zowel het ambtelijk als bestuurlijk apparaat weet waar hij aan toe is. Uit de vijf vormen van samenwerking moet eind dit jaar een keuze worden gemaakt. Er is een voorlopige keuze gemaakt om de scenario's 3 en 4 als uitgangspunt te nemen voor de verdere uitwerking. Gezien de beoordeling van variant 5 zouden wij als ChristenUnie ook willen pleiten om deze variant mee te nemen in het onderzoek. Het versterkt de kracht van de drie gemeenten maximaal en in onze optiek blijven we bij deze ambtelijke fusie toch gewoon een zelfstandige gemeente met eigen bestuur.

De geleidelijke opbouw naar het eindpunt vinden we een verstandige aanpak. Wel vragen we ons af of 2015 weer niet ver weg is. De hele operatie zou dan negen tot tien jaar bezig zijn. In het bedrijfsleven zijn dit soort termijnen niet aan de orde. En waar ruimte wordt gecreëerd wordt het vaak ook gebruikt. Wellicht zou een scherper tijdpad, bijvoorbeeld met de start van de nieuwe gemeenteraden te overwegen zijn.

Een ander punt dat ons nog bezighoudt is hoe de nieuw geformuleerde doelstelling en randvoorwaarden, de beheersing van de kosten van het hele traject nu worden gemonitord. Worden we maandelijks via de commissievergadering op de hoogte gehouden over de voortgang of bent u voorstander van een aparte commissie BAR die uit de drie raden wordt geformeerd? Graag uw mening daarover.
Want het is duidelijk, voorzitter, en impliciet geeft u dat ook aan met de titel van het document, het moet wel beter. De eerste vier, vijf jaar zijn een kostbaar leerproces geweest, laten we nu voor, mijn part, drie oogstjaren gaan.

Het is mooi meegenomen dat een dergelijk proces boeiend en zelfs leuk is, maar het gaat er toch uiteindelijk om, om bij de stip aan de horizon uit te komen.
Het geloof en de overtuiging in de samenwerking zijn gegroeid, zegt u. Niet vanwege externe druk of omdat we gedwongen zijn door derden. Maar meer de lokale situatie en de ambitie zijn van invloed geweest op de samenwerkingskeuze. Aan de andere kant, voorzitter, moeten we ook zo reëel zijn om vast te stellen dat het wel de externe ontwikkelingen zijn van decentralisatietaken, van gedachtegangen in het provinciehuis en van verminderde geldstromen, die deze samenwerking tussen de drie gemeenten onontkoombaar maken.
We kennen inmiddels de sterke arm van hogere overheden. Het is daarom goed om naar een zo'n optimaal mogelijke vorm van samenwerking te zoeken en dat ook snel gestalte te geven.

Voordat de regie, ook op dit onderdeel, ons uit handen wordt genomen is het raadzaam om een sterk verhaal te hebben. Met argumenten als ‘we blijven liever alleen’ en ‘we vinden het leuker om alles zelf te blijven doen’ gaan we het niet redden in het provinciehuis vrees ik. Alleen een krachtig en effectief samenwerkingscollectief zal scoren en de dreiging tot verdere stappen wellicht voorkomen.

Voorzitter, ik sluit af, we zijn in 2006 aan iets zinvols en aan iets onvermijdelijks begonnen, de ruststand valt niet mee, maar wij als ChristenUnie hebben alle vertrouwen in de tweede helft. Van ons mag die tweede helft korter duren, maar zorgvuldigheid en kwaliteit van het werk moeten niet in het gedrang komen. Wij wensen u en het ambtelijk apparaat daarmee veel sterkte. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Het geeft de burger moed. Te vergelijken met een voetbalwedstrijd. We kunnen deze zomer ons hart ophalen. We zijn niet helemaal gerust na de wedstrijd van gisteren, maar dat is een ander verhaal.
Het zal u duidelijk zijn toen ik hier per 1 oktober 2010 aantrad, dat ik wat betreft de BAR-samenwerking op een rijdende trein stapte.
Op een rijdende trein: als je kijkt naar het begin 2007: het koersdocument BAR-goed. Toen is een foto gemaakt van de betreffende colleges: die zijn bijna in zijn geheel vervangen. Zo gaat het in de loop der tijd. Je kunt heel hard naar voren hollen, maar soms moet je even achterom kijken om te zien of iedereen er nog bij is. Dat kenmerkt dit hele proces van BAR-samenwerking.

Ik heb vanavond veel gehoord. Mijnheer Van der Spoel, uw kritische en positieve opmerkingen zullen wij zorgvuldig meenemen. Daar was deze avond uitdrukkelijk voor bedoeld. Dank voor al uw opmerkingen. We hebben er in de commissie ook goed over gesproken. Een ding staat vast: het is wat alle drie de raden willen, de samenwerking. De heer Louter zei het op het laatst: zinvol en onvermijdelijk. Het is ook zo. We zullen krachtig en effectief moeten zijn om ons te stellen tegen de druk van buiten. Ik ben op pad gegaan met een nadrukkelijke opdracht van de raad. Talloze keren uitgesproken en opgeschreven. We willen sterk zijn, dat kan door slim samen te werken met onze buren. Maar we willen ook onszelf zijn. We willen Ridderkerk blijven en autonoom. We hebben dat geprobeerd op te schrijven in die zeven doelstellingen en vier randvoorwaarden. Dat beschouw ik als de piketpalen waarmee ik op pad ben gestuurd, en niet alleen ik, maar ook het college: om daarbinnen zo goed mogelijk samen te werken. Het is heel belangrijk de doelstellingen in de raad nog eens vast te stellen. Het zijn de piketpalen waaraan wij ons willen en moeten houden.

Mevrouw Fräser zet een vraagteken bij doelstelling 7. Beter kunnen inspelen op de ontwikkelingen van de arbeidsmarkt. Dat lijkt een klein dingetje, maar is in de kracht van je organisatie heel belangrijk. Ik zou de doelstelling niet nevengeschikt of ondergeschikt willen vinden als we samen in staat zijn de beste deskundigen in huis te halen om beleid te maken en voor te sorteren. Dan ben je al twee stappen verder als je dat door de goede mensen laat doen en als je een stevige organisatie bent. Dan kun je jezelf op de kaart zetten en ben je beter in staat om goede mensen binnen te halen. Dat is heel belangrijk. Ridderkerk heeft in die zin echt een heel goede naam in gemeentelijk Nederland als organisatie. Dat willen we zo houden en uitbouwen. Dat is ons eigen belang en als het ware het eerste verdiend.

Wij hebben u voorgeschoteld op basis van die zeven belangrijke doelstellingen en vier randvoorwaarden hoe wij gedacht hebben en het ook nog zo efficiënt mogelijk opschrijvend: wij komen uit op scenario 3 en 4. Het lijkt ons goed en effectief om die uit te werken. Met alle mitsen en maren om daar aan het einde van het jaar een weloverwogen beslissing over te kunnen nemen. U kunt ongeveer zien hoe wij daarover hebben gedacht. Wij hebben op bladzijde 11 geprobeerd dat schematisch weer te geven.

Ik bespeur hier wel steun voor de gedachte om scenario 3 en 4 uit te werken. Daar ben ik blij mee, dat zullen we ook zeker doen. Een enkeling sprak ook over scenario 5. Ik hoorde niet veel handgeklap daarvoor. Waar wij niet voor kiezen is gebaseerd op de doelstellingen en de randvoorwaarden.
Ik meen dat de heer Smit ook aandacht vroeg voor dat we op pad zijn gegaan zonder uitdrukkelijke blauwdruk. Dat noemt men ook wel de stip op de horizon. Dat is misschien ingewikkeld en verwarrend, maar we zijn op pad gegaan. Vorm volgt inhoud en zoek de beste manieren en de beste thema's en onderwerpen. Zoek daarbij het thema dat het beste past binnen de doelstellingen en randvoorwaarden Dat is zoals wij de opdracht hebben opgepakt.
De Rekenkamercommissie bestrijdt dat en richt ferme taal tot de raden.
Profiteren van alle kennis. Dat doen wij ook. Wij hebben het serieus tot ons genomen maar hebben toch echt een ander vertrekpunt gekozen. Niet die stip aan de horizon, maar de werkende weg en proberen de beste oplossingen te vinden bij geformuleerde problemen. Dat is een verschil van inzicht dat we niet hebben kunnen overbruggen. Maar waar we wel veel aandacht aan besteden.

Ja, die drie gezinnen op vakantie. Dat deel ik niet. We zitten niet bij elkaar op schoot, we zitten niet bij elkaar in huis. We delen zelfs niet dezelfde stacaravan, maar we rijden wel degelijk dezelfde kant op. Soms is het bergop. Echt waar. Maar soms is het bergaf en dan moet je goed opletten dat het niet te hard gaat. Inderdaad moeten we vaak omkijken. Mevrouw Ripmeester vraagt daar in stevige bewoordingen aandacht voor. Hoe nemen we de colleges mee, de raden mee, welke positie nemen die afzonderlijke gremia in? Hoe zit het in je organisatie? Het einddoel is en blijft betere kwaliteit van dienstverlening tegen zo mogelijk lagere kosten. Dat is de stip op de horizon. Dat is het enige dat de inwoner van Ridderkerk ervan zal en mag merken. Bestuur dichtbij de burger. Dat willen we graag zijn. Als het aan mij en aan ons ligt en als we praten over inzet, is het enige dat de inwoner van Ridderkerk mag merken: een betere dienstverlening tegen lagere kosten. Dat is het ultieme doel waar we naar streven.

Tweede termijn.

De heer Neuschwander: Ik kan kort zijn. We hebben bij veel partijen breed gedragen punten gehoord. Zowel bij oppositie als coalitie. Dat is een goed uitgangspunt. Niet te ver terugkijken naar het verleden. De kritiek die door alle partijen geuit is, zie ik als constructieve kritiek om verder te gaan.
Twee dingen heb ik genoteerd en daar zit ik nog een beetje mee. Daar wil ik nog een vraag over stellen. Ik hoorde mevrouw Ripmeester zeggen dat we ons niet afhankelijk moeten maken van het college. Ik heb namens Leefbaar Ridderkerk geprobeerd aan te geven, mevrouw Ripmeester, dat wij als partij of als raad op onze eigen stoel zitten. Ik denk dat het belangrijk is dat we onze verantwoordelijkheden kennen. Niet alleen de verantwoordelijkheden van het college, maar ook heel duidelijk de verantwoordelijkheden van de raad.

Mevrouw Ripmeester bij interruptie: Voorzitter, het is een vraag en een reactie. In eerste termijn sprak de heer Neuschwander over een BAR-commissie die rollen overneemt. Ik vind dat heel raar, want ik wil juist dat raadsleden op hun eigen stoel gaan zitten en wat steviger op hun stoel gaan zitten in dit proces. En zich wat minder laten aanleunen.
Wat we nu hebben gemerkt is dat alle raden de wens uitspreken dat zij een andere manier van informatievoorziening wensen. Zij spreken de wens uit dat zij meer verantwoording of meer evaluatiemomenten krijgen. Al deze punten van informatie zijn onvoldoende in de verschillende raden. De BAR-commissie zoals wij die hebben voorgesteld, is niet dat karikaturale beeld dat werd opgeworpen van een opgetuigd Europees parlement of een circus dat allemaal rollen overneemt. Het is een normale commissie in BAR-verband, waarbij je uit de eerste hand, gelijktijdig, wordt geïnformeerd zodat je een betere invulling aan je rol kunt geven,

zodat je een krachtige rol kunt opeisen in dit proces met ambtenaren, zodat je een serieuzere gesprekspartner bent. Dus het is meer de gestructureerde informatievoorziening dan …

De voorzitter: Mijnheer Onderdelinden, vindt u het ook wat lang voor een interruptie? Ik kijk maar even naar u. Er komt nog een tweede termijn, mevrouw Ripmeester.
Eerst naar de SGP, de heer Smit.

De heer Smit: Voorzitter, eigenlijk heb ik een vraag aan mevrouw Ripmeester. Kan zij uitleggen wat het verschil is of je door het college van Ridderkerk geïnformeerd wordt of je wordt als gezamenlijke raadsleden van BAR-gemeenten geïnformeerd door de BAR-colleges gezamenlijk? Ik zie daar niet zoveel verschil tussen eigenlijk. Want het blijft allemaal informatie van het college. Als je op zoek bent naar een eigenstandige afweging en eigenstandig op zoek bent naar informatie, dan zou ik dat vooral buiten die colleges doen en zelf op zoek gaan naar informatie. Bijvoorbeeld het themaprogramma en andere dingen die ons aangeboden zijn.

Mevrouw Ripmeester: Het is anders. Omdat je in gezamenlijkheid zit. Je leert elkaar kennen. Elkaars gevoeligheden kennen. Daarnaast zijn onze collegeleden, met alle respect voor hun expertise, niet de trekkers van alle projecten. Zij worden ook geïnformeerd door anderen. Wat mij betreft is informatievoorziening uit de eerste hand en elkaars gevoeligheden leren kennen, een belangrijk item.
U sprak over de eigenstandige afweging. Uiteraard gebeurt die eigenstandige afweging gewoon in de raad. Maar, het punt van afweging, verdiepings- en verduidelijkingsvragen zal wat ons betreft het beste op zijn plaats zijn in een gezamenlijke commissie, zodat je duidelijkheid krijgt over de standpunten van andere raden en manieren van opereren van andere collegeleden of trekkers van projecten.

De voorzitter: Dat brengt ons weer terug bij de heer Neuschwander.

De heer Neuschwander: Ik sla gelijk weer de brug. Informatievoorziening. Die is belangrijk, dat ben ik met u eens, het is cruciaal, zeker in dit traject. Dat het in het verleden misschien niet goed is gegaan, deel ik ook nog met u. We moeten de informatievoorziening op orde hebben. Maar, wat u zegt dat het van alle kanten moet komen: we moeten ons wel realiseren dat als je een commissie in het leven gaat roepen, dat ook gekleurde informatie kan zijn. Een partij uit Barendrecht kan informatie anders uitleggen dan een andere partij in Barendrecht: laten we ervoor zorgen dat de informatieniveaus van alle raden op orde zijn en dan zien wij die meerwaarde niet in van de extra commissie en zien juist de extra commissie als een extra schakel. Een beetje vergelijkbaar met de spraakverwarring die wel eens ontstond in stadsregionaal verband.

Mevrouw Ripmeester: Ik denk juist dat die gekleurde informatie minder makkelijk in een commissie naar buiten komt dan wanneer je daar drie verschillende raden hebt zitten die alle drie afhankelijk zijn van dezelfde informatie. Ik denk dan dat juist die informatie neutraler en verdiepender moet zijn dan wij hier in de Ridderkerkse raad hebben, omdat wij hier misschien wel een beperktere focus hebben op een bepaald gebied en Barendrecht weer op iets anders. Ik denk dat de gekleurde informatie in een gezamenlijke commissie minder aan de orde zal zijn. En veel makkelijker te tackelen zal zijn, ook in de besluitvorming in je eigen raad.

De heer Neuschwander: Voorzitter, we zullen het zien. Er zijn nog een paar maanden te gaan voordat we definitief het moment van go/no go hebben. Misschien dat de PvdA ons dan wel kan overtuigen.
Nog even een reactie op de opmerking van de heer Louter: ik hoorde u iets zeggen over de sterke arm van de hogere overheden. Het is niet zo dat ik hier met een beetje koudwatervrees zit, maar toen u begon over scenario 5 dacht ik: ‘dat gaat behoorlijk ver’. U gaf een bepaalde

toelichting, en ik dacht ook meteen aan die meneer in het provinciehuis. Is het dan juist niet wijs om gelijk duidelijkheid te geven over punt 5 door te zeggen dat dat ons net een stap te ver gaat? Ik hoorde u zeggen dat u eigenlijk aangeeft om dat te onderzoeken. U houdt een pleidooi voor alternatief 5, maar misschien heb ik dat verkeerd begrepen.

De heer Louter: Dat klopt helemaal. Ik heb voorgesteld om alternatief 5 te onderzoeken. Omdat ik simpelweg naar het schema kijk. Op bladzijde 11, zie ik veel pluspunten staan bij scenario 5. Zeker als je kijkt naar punt 1, het vergroten van de kracht van drie gemeenten – wat het uiteindelijke doel is – dan krijgt dat onder scenario 2 de meeste plusjes ten opzichte van de andere scenario's. Scenario 5 is in mijn optiek geen verkeerd scenario als je het gaat wegen. Daarbij behoud je als gemeenten je eigen zelfstandigheid. Het is puur een maximaal ambtelijke samenwerking.

De heer Neuschwander: Daar ligt dan kennelijk een opdracht voor het college om dat aan te geven. U geeft aan dat bij scenario 5 de zelfstandigheid behouden blijft en wij zeggen dat ons dat een stap te ver is. Volgens mij is dan de volgende stap een fusie.
Ik hoor dan graag hoe we de komende maanden bij de uitwerking van de opties door het college geadviseerd worden. Laat ik het zo maar zeggen. Wij blijven bij de scenario's 3 en 4, voorzitter. Dat was mijn tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Onderdelinden, CDA.

De heer Onderdelinden: Voorzitter, ik heb nog een enkele vraag of opmerking. Het zal goed zijn dat u nog even kijkt om die in tweede termijn te beantwoorden.
D66/GL zegt bij scenario 4 dat BAR centraal staat en daar komt Ridderkerk heel slecht uit. Dat is een heel bijzondere uitspraak, omdat wij met zijn allen vinden dat er sprake moet zijn van win-win. Dat Ridderkerk er beter van wordt. Die angst daar heb ik goede nota van genomen, maar ik vind het bijzonder waarom D66/GroenLinks dat inschat.

Mevrouw Fräser bij interruptie: Wat ik deed was letterlijk citeren uit de stukken of de schriftelijke vragen die ik heb gesteld. Het is een scenario dat daadwerkelijk door het college is voorgesteld. Het gaat erom dat per saldo onder aan de streep een positief saldo staat en dat zou kunnen betekenen dat dit voor Ridderkerk in sommige gevallen negatief kan uitpakken. En dat is een van de randvoorwaarden, nummer 4, van de BAR-samenwerking. Niet alleen een soort illusie van D66/GL.

De heer Onderdelinden: Voorzitter, een tweede punt. Als het gaat om D66/GroenLinks is het dat u doelstelling 7 niet onderschrijft. Ik neem aan dat als u straks in het gekke geval akkoord gaat met 3 en 4, dan gaat u in ieder geval niet akkoord met doelstelling 7. Ik vind dat bijzonder. De burgemeester heeft daar een pleidooi voor gehouden, dat ik onderschrijf. Ik zou het erg op prijs stellen als u nog even wilt nadenken over dit punt. Het is wel een van de speerpunten uit de doelstellingen. Het zou goed zijn als ik uit uw mond hoor, dat u het onderschrijft.

Naar de SGP: ik heb begrepen dat u naast de BAR stiekem ook kijkt naar de ontwikkeling van Drechtsteden. Laten we aannemen dat dat vanavond geen rol speelt.
Naar de PvdA …

De heer Smit bij interruptie: Voorzitter, kan de heer Onderdelinden verduidelijken wat hij precies bedoelt met 'dat Drechtsteden geen rol speelt vanavond'? Dat begreep ik niet. Ik heb het redelijk bewust vanavond wel benoemd. Ik ben altijd bereid om uit te leggen waarom ik het benoemd heb, maar de heer Onderdelinden zegt dat het vanavond geen rol speelt. Wat hem betreft niet, maar …

De heer Onderdelinden: Het is bijzonder, vonden wij in de commissie en vind ik vanavond, dat als we het hebben over BAR, dat zijn drie gemeenten, daar gaat het nu om, dat zijn we nu aan het optuigen, dat u dan spreekt over ‘tegelijkertijd’ en ‘impliciet’ of ‘in plaats van’ ook over Drechtsteden, dat kan ik niet direct plaatsen. Daar ging de vraag over.

De heer Smit: Ik wil daar graag antwoord op geven. Ik wil die eventuele onduidelijkheid wegnemen. Het is ook wat de heer Van der Spoel onder andere benoemde. Je moet ook als samenwerkende gemeente kijken waar je zaken het beste kunt wegzetten. En dat kan zijn dat je dat in samenwerking als BAR-gemeente doet, je kunt ook als gezamenlijke BAR-gemeente besluiten om het ergens op de markt weg te zetten, maar je zou ook als gezamenlijke BAR-gemeente wel eens tot de conclusie kunnen komen dat er elders in Nederland een uitvoeringsorganisatie is – we zijn op bezoek geweest in Rivierenland en bij Drechtsteden – die het kennelijk al zo goed op de rit heeft staan dat het heel aantrekkelijk is, ook qua financiële voordelen en qua dienstverlening om het daar onder te brengen. Ik wil dan ook een ander samenwerkingsverband zoals Drechtsteden of wat dan ook op een lijn zien als private ondernemer waar je het misschien ook bij zou kunnen onderbrengen. Je zou ook kunnen zeggen: we doen het zelfstandig als BAR-gemeente. Ik wil die bredere focus vanavond nadrukkelijker openhouden dan in de notitie is gedaan, omdat in de notitie juist gefocust wordt dat het voor andere gemeenten aantrekkelijk wordt om bij ons aan te schuiven. Ik zeg dan: zet de blik iets ruimer, misschien kan het voor ons, in bepaalde gevallen puur om uitvoeringskwesties wel eens interessant zijn om bij anderen aan te sluiten.
Ik wil het nog even openhouden en nadrukkelijk niet de blik verengen tot BAR en daar een hek omheen zetten.

Mevrouw Fräser bij interruptie: Ik wil een verhelderingsvraag aan de heer Smit stellen. Is BAR voor u niet de kern?

De heer Smit: Voor mij is de BAR de kern, maar zoals ik eerder heb gezegd: samen uit, samen thuis. Het zou kunnen zijn dat de BAR-gemeenten samen tot de conclusie komen dat dit uitvoeringsaspect beter uitbesteed kan worden aan … En dat kan een private ondernemer zijn, maar de ondernemer kan wat mij betreft ook een bestaande ambtelijke uitvoeringsinstantie zijn.

Mevrouw Fräser: Maar u geeft dus wel aan in gezamenlijkheid met zijn drieën te beslissen om uit te besteden, niet als Ridderkerk? Dus BAR als kern. Oké.

De heer Smit: absoluut. Ik heb in eerste termijn gezegd dat we ervoor moeten waken en moeten monitoren dat niet een van de drie partners een solitaire rol gaat vervullen. Dus BAR als kern. absoluut.

De voorzitter: Dat brengt ons weer bij de heer Onderdelinden.

De heer Onderdelinden: Dat laatste wilde ik inderdaad horen. Omdat u en ik in de komende vier maanden toewerken naar ons hoogtepunt. Dat is in december, waarin we een soort definitieve mind opmaken. Dan gaat het met name tussen nu en december over de BAR en over alles wat daarmee samenhangt.

De PvdA, als het over de commissie gaat. Wij onderschrijven uw bezwaren. Wij willen uitgaan van het voordeel van de twijfel en het ondersteunen. En kijken hoe het loopt. Baat het niet, dan schaadt het niet.
Mevrouw Ripmeester spreekt ook over onderlinge verrekening van zaken. Ik heb in de commissie begrepen dat dat juist zo lastig is. Ik kan dat begrijpen of zelfs misschien wel onderschrijven. Alleen past dat nu niet in de komende periode, omdat er nog wel eens van

voor- en nadelen wordt uitgegaan. Pleit u er voor dat er toch met terugwerkende kracht en vanaf nu toch een boekhouder wordt aangetrokken – ik plaag een beetje – om die kosten en baten zodanig in kaart te brengen dat we periodiek kunnen verrekenen?

Mevrouw Ripmeester bij interruptie: Niet dat we een boekhouder moeten aanstellen om met terugwerkende kracht alles te gaan verrekenen, maar ik heb vertrouwen in onze eigen financiële afdelingen en ook in die van de andere gemeenten. Daaruit zou toch wel een globaal plaatje mogelijk moeten zijn, niet van drie cijfers achter de komma, maar überhaupt een kosten-batenoverzicht per project, had ik toch wel verwacht, zal ik maar zeggen.

De heer Onderdelinden: Tot slot, voorzitter misschien is het goed om op dit punt in uw tweede termijn in te gaan om te zeggen hoe het college daar in zit, want ik had begrepen dat u daar wat anders in zat als college. Maar alle standpunten zijn op dit punt natuurlijk hartstikke legitiem.

Tot slot: U zei letterlijk, mijnheer Louter, dat de regie wel eens uit handen genomen zou kunnen worden. Misschien kunt u duiden wat u met die angst bedoelt. En het tweede punt is, als u uitgaat van scenario 5, dan is de vraag aan u weer wat uw beweegreden zijn. Ik heb in de commissie wat plagerig aan u gevraagd of dat niet te maken zou kunnen hebben met een soort opmaat naar fusie. Stel je voor dat 5 uitmuntend loopt, wat is dan het verschil tussen fusie en 5? We krijgen daar op dit moment geen geweldig antwoord op, wat we niemand kunnen kwalijk nemen. Maar ongeveer iedere partij spreekt vanavond uit dat we zelfstandig willen blijven. Ziet u dat niet als een latent gevaar? Wat bedoelt u met de regie die wellicht uit handen wordt genomen? Dat klinkt nogal dreigend en daar ben ik niet van.

Mevrouw Ripmeester: Een vraag aan de heer Onderdelinden. In zijn eerste termijn gaf hij aan dat hij het grote verschil tussen scenario 4 en 5 niet helemaal zag. In mijn woorden vertaald: u vraagt aan de heer Louter of dat niet een opmaat naar een fusie is, maar als 4 dicht bij 5 ligt, zijn we vanaf 4 al in een opmaat naar de fusie. Kunt u daarop reageren?

De heer Onderdelinden: Heel duidelijk, deze vraag. Daar bedoelde ik een punt mee. En dat heb ik in eerste termijn ook geduid.
Dat ging over de burgemeester die in de commissie noemde dat wij dicht bij de burgers staan om in de komende periode als het allemaal draait die nabijheid te kunnen ervaren als burger. Uit de antwoorden heb ik begrepen dat dat centraal staat in 3 en 4. En dat juist het gevaar dat ik zie, juist door het college en de burgemeester stevig wordt ontkend. Dus dat leidt wat mij betreft tot 3 of 4. Zeker niet tot 5. Maar, als de heer Louter die fusie-achtige gevolgen helemaal niet ziet, wil ik het ook van u horen, natuurlijk. Het verbaast me enigszins. Daarom wil ik uw reactie daarop.

De heer Louter: Misschien is het handig als ik daar meteen op reageer.
Ik denk dat ieder scenario in zich heeft dat je kunt denken aan een fusie. Uiteindelijk. In mijn optiek kun je dan veel beter een scenario kiezen dat maximaal functioneert. En dat blijkt in mijn optiek ook uit het schema op bladzijde 11. Om juist te voorkomen dat als je een wat minder scenario neemt, 3 of 4, men gaat zeggen: waarom gaan jullie niet een stapje verder? Ik herinner me nog heel goed de samenkomst hier in een van de kassen op Ridderkerks grondgebied met een meneer uit het gemeentehuis in ons midden, waar hij duidelijk in zijn verhaal een suggestie deed om heel goed naar elkaar te kijken en ik zeg het in mijn eigen woorden: “dat hij het allemaal een beetje burgerlijk vond gaan in deze regio.” We moesten veel groter worden. Hij verwees al naar steden als Tokio en Shanghai. Dat gaat iets te ver, denk ik. Maar hij kan ook aankomen met verhalen als Rotterdam functioneert ook met een gemeentebestuur en zoveel honderdduizenden inwoners. Dat is mijn gedachtegang daarbij.

De heer Onderdelinden: Dat laatste is ook in de commissie gezegd. Zoetermeer en al die andere gemeenten zijn ook groot en functioneren ook. Dus daarmee bent u er eigenlijk niet op tegen als we straks spreken over een grote gemeente. We moeten dat niet uitsluiten, begrijp ik.

De heer Louter: Ik sluit niets uit. Ik ga er ook niet over. Ik wil alle mogelijke scenario's reëel onder ogen blijven zien.

Mevrouw Ripmeester: Een vraag aan de heer Onderdelinden: is hij van mening dat wanneer hij kiest voor scenario 4 hij wel een fusie op termijn uitsluit? Te allen tijde?

De heer Onderdelinden: Het antwoord is ja. Uiteraard tot nader order, ik spreek niet over vijftig jaar. Als we het nu optuigen, sluiten we het uit.

De heer Smit: Voorzitter, ik heb ook een vraag aan de heer Louter. Over scenario 5. Je zou het ook zo kunnen zien, althans mijn vraag is of hij zich dit zo kan voorstellen: dan ga je naar een volledig ambtelijke fusie. Ik hoor de heer Louter zeggen dat dat het meest perfect zou moeten functioneren, althans in zijn visie. Dat zou kunnen, alleen kom je dan niet – en dat sluit aan bij de gevoelens van de heer Onderdelinden – heel dicht bij het punt dat men zich afvraagt waarom er nog drie burgemeesters en drie raden nodig zijn bij zo'n goed functionerende ambtelijke organisatie. En dan heb je dus de weg geplaveid naar de gemeentelijke herindeling. Bij scenario's 3 en 4 spreek je nadrukkelijk over bestuur. De beleidsvoorbereiding en de regiedienst binnen de gemeente sec, maar uitvoering ga je gezamenlijk doen. Ik vind dat een belangrijke scheidslijn tussen 3 en 4 enerzijds en 5 en andere anderzijds.
Wat de heer Louter voorstelt, is volgens mij het maximale. Het maximale heeft ook het grootste risico. Hoe kijkt hij daartegenaan?

De heer Louter: Voorzitter, waar ik om gevraagd heb in mijn verhaal, is om scenario 5 gewoon mee te nemen in het onderzoek. In vergelijking met 3 en 5. Puur op basis van dat wat in het schema op bladzijde 11 staat. Vergroten van de kracht van de drie gemeenten, wat uiteindelijk het doel is. Ik vraag niet meer of minder dan dit scenario mee te nemen. Wellicht komt uit dat onderzoek dan iets waar we dan een definitieve beslissing over moeten nemen. Duidelijk de min- of pluspunten. We beslissen vanavond niets.

De voorzitter: Nou … mevrouw Ripmeester.

Mevrouw Ripmeester: Ik heb een vraag aan de heer Smit. Het gaat over een fusie die niemand wil. Nu is er een discussie gaande over het maximale of defensief bij 2 blijven steken want dan zijn we er nog zo lekker lang van af. Dit is kort door de bocht geredeneerd.
Nog niet zo lang geleden heeft het college vastgesteld dat we naar een netwerkorganisatie moesten, dat was scenario 2. Nu zitten we bij 3 en 4. Is de heer Smit van mening dat op het moment dat je kiest voor scenario 3 en 4 een fusie wel te allen tijde kan worden tegengehouden? En is de heer Smit van mening dat bij scenario 5 die fusie zeker niet kan worden tegengehouden?

De heer Smit: Voorzitter, dit is te strikt geformuleerd. Te allen tijde kan niemand overzien. Maar, ik ben ervan overtuigd dat als je scenario 5 kiest, je dan de weg aan het plaveien bent naar een gemeentelijke herindeling, zeker als je daar ook nog een gezamenlijke raadscommissie aan vast gaat plakken. Dan hoef je alleen het college en de burgemeester nog maar te gaan samenvoegen.
Bij scenario 3 en 4 zit je heel nadrukkelijk met de regieteams. En als je als gemeente goed en adequaat bent toegerust om de taken die we in allerlei nieuwe ontwikkelingen en decentralisaties op ons bord krijgen, goed weet uit te voeren, weet te beleggen, dan denk ik

dat je goed gesteld staat als drie gemeenten om een gemeentelijke herindeling af te wenden. Tussen scenario 4 en 5 ligt naar mijn idee een duidelijke grens, die je niet moet overschrijden. Want het een is het plaveien van en het ander is het tegenhouden ervan.

De heer Louter: Op bladzijde 63 van Haalbare kaart zeggen de drie BAR-colleges: "Samenvoeging van de drie gemeenten, is geen doel. Samenvoeging is echter ook niet uitgesloten, maar is dan een afzonderlijke, vrijwillige beslissing."
Om maar even aan te geven dat we niet over heel rare dingen praten, toch?

De voorzitter: Mijnheer Onderdelinden, hoe is het ondertussen met u?
[hilariteit]

De heer Onderdelinden: [uit non-verbale communicatie]

De voorzitter: Mevrouw Fräser.

Mevrouw Fräser: Een paar opmerkingen nog. De BAR-commissie die de PvdA voorstelt, is een bekend voorstel dat wij in het verleden hebben gesteund. Ook nu steunen wij dat weer, we zien er wel wat in. Een andere opmerking van de PvdA heeft te maken met onderlinge verrekening van kosten. Toerekening van kosten onderschrijven wij ook. Wij zouden dat inzicht graag willen.
De laatste opmerking, voorzitter, heeft te maken met de reactie van de heer Onderdelinden met betrekking tot mijn standpunt over doelstelling 7. Het beter kunnen inspelen op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Wij onderschrijven dat het niet onbelangrijk is. Wij zien het belang ervan in. Wij zien het niet als hoofddoelstelling van de BAR-samenwerking. Dat is de reden dat wij haar in deze context niet kunnen ondersteunen.
Dat waren onze enige opmerkingen, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Smit.

De heer Smit: Dank u wel, voorzitter. Mijn reactie is ook kort. Ik bespeur een grote mate van eensgezindheid met andere fracties. Er kan hier en daar een nuanceverschil zijn, maar we moeten de verschillen ook niet groter maken dan ze zijn.
De VVD heeft gevraagd te reageren op hun suggestie of het goed zou zijn als colleges regelmatig in de commissie over de BAR-samenwerking en de voortgang rapporteren. Daar zou ik geen enkel bezwaar tegen hebben. Volgens mij past dat heel goed in de eerste termijn die ik heb gehouden over de relatie raad en college. Prima!
Dan als laatste denk ik ook – ik heb het in eerste termijn verzuimd te zeggen – dat er een compliment op zijn plaats is voor het themaprogramma dat in elkaar is gezet. Ik begrijp dat het lastig is, want het doet op mijn agenda een enorm beroep, net zoals op de agenda van ons allemaal. Als je bij zo'n bijeenkomst bent en je hoort de informatie, heeft het duidelijk toch ook een meerwaarde. Ik denk dat het goed is dat dit georganiseerd is. Je hoort ook van elders hoe ze daar concreet en in essentie met dezelfde vraagstukken worstelen: hoe ver ga je met de samenwerking, hoe zit het nu met de eigenheid en autonomie en aan de andere kant met de harmonisatie? Wie beslist en hoe gaat het nu met die informatievoorziening? Ik vond het verhelderende bijeenkomsten en er volgen er nog een aantal. Dus wat mij betreft een woord van dank aan degenen die het programma in elkaar hebben gezet.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Spoel.

De heer Van der Spoel: Dank u wel. Ik heb brede steun gehoord om in commissieverband maandelijks te spreken over BAR. De raden hebben van de Rekenkamers niet altijd duidelijke

kaders gekregen. Daarom is het van essentieel belang dat wij de kaders meegeven aan het college van B&W. Als die duidelijk zijn, kunnen wij het college aanspreken.
Vandaar dat we geen behoefte hebben aan de voorgestelde commissie door de PvdA.
Om het college te kunnen aanspreken, heb ik in eerste termijn de toezegging gevraagd of het college per onderwerp wil definiëren welke voordelen te behalen zijn. En dat ook SMART wil aangeven. Ook dan kunnen we het college concreet bevragen. Ik vind dat wel essentieel.
Juist met het oog op de efficiencywinst. Wat ons betreft moet het die efficiencywinst opleveren.
In die zin ben ik teleurgesteld in de bijdrage van het CDA die zegt wel te zien welke efficiencyvoordelen boven komen drijven. Dat verbaast me. Nu is er een gelegenheid om duidelijk te zeggen wat er uit voort moet komen en nu zegt de heer Onderdelinden: laten we zien wat er boven komt drijven. Ik had juist van de heer Onderdelinden verwacht dat hij iets wilde hebben waarop hij het college kon afrekenen.

De heer Onderdelinden bij interruptie: Ik neem dat serieus. Wij onderschrijven dat het ongetwijfeld van evident belang is. Alleen de vraag is wanneer je daarvan uitgaat. Vanaf dag 1? Moet je dat al gaan inboeken, terwijl we nog volop bezig zijn met de structuur? Daarom willen wij daar nog niet achteraan lopen. Dan is het een iets genuanceerder beeld. Misschien zijn we dan toch weer vrienden.

De heer Van der Spoel: Ik ben blij met deze verduidelijking. Het gaat ook niet om nu. Het betreft de stip op de horizon. Daar moet efficiencywinst uit voortkomen. Daar hebben onze inwoners recht op. De voorzitter heeft gezegd dat het eerst om de inhoud gaat en dan over de structuur. Vandaar onze opmerking.

De heer Meij bij interruptie: Uiteraard zoek je naar efficiencykorting. Dat is niet typisch voor de BAR. Hier gaat het om een sterke bestuurlijke samenwerking. Als u niet zou horen dat samenwerking met Rotterdam ons 20% aan lasten scheelt, zegt u toch ook niet meteen dat we dat moeten doen? Dus er zijn altijd andere prioriteiten die je stelt. Natuurlijk moet wat je wilt op een zo goedkoop mogelijke manier. Maar om efficiencykorting bovenaan te zetten alsof het alleen maar een economische afweging is, wilden wij juist niet benadrukken. Het gaat om een bestuurlijke samenwerking die een kwaliteitsbestuur moet opleveren en uiteraard op een zo goedkoop mogelijke manier. Maar niet alleen praten over efficiencykorting.

De heer Van der Spoel: Voorzitter, ik denk zo te horen dat we niet veel van mening verschillen. De stip op de horizon zal duidelijk moeten zijn, dat zijn we onze inwoners verschuldigd.
Zoals door de SGP aangegeven en door de VVD gezegd, je moet ook als college eens kijken naar hoe het ergens anders goedkoper kan, dan moet je dat niet laten. Of je moet zeggen als het ergens anders goedkoper kan, laten we ons eigen bed eens opschudden en kijken waarom het hier niet goedkoper kan. Ik had van de SGP verwacht dat zij desnoods zou uitbesteden. Ik ben blij dat de PvdA tot inzicht gekomen is dat als het goedkoper kan, je aan de marktpartijen moet uitbesteden. Dat is winst.

Mevrouw Ripmeester bij interruptie: Dat sluit weer aan op een eerder gemaakte opmerking, dat de VVD niet zo goed luistert naar mijn eerste termijn, waarin ik juist dit punt expliciet uitsloot.

De heer Van der Spoel: U hebt gezegd als marktpartijen het goedkoper kunnen, we het moeten uitbesteden. Dan heb ik misschien niet goed geluisterd, maar u hebt het toch daadwerkelijk zo gezegd.

Voorzitter, ik ben aan het einde van mijn termijn.

Mevrouw Ripmeester: Voorzitter, de PvdA is het niet eens met het algemene uitgangspunt dat wanneer een marktpartij onder gunstige condities de uitvoering kan realiseren, dat altijd moet gebeuren. De PvdA-fractie is het niet eens, mijnheer Van der Spoel.

De voorzitter: Mevrouw Ripmeester uw tweede termijn.

Mevrouw Ripmeester: Dank u wel, voorzitter. Allereerst willen wij de Rekenkamers bedanken voor hun rapport en hun inzet. Het grote taboewoord vanavond is fusie. Geen fractie wil verweten worden dat ze afstevent op een fusie maar niemand wil het ook uitsluiten.
Wat ons betreft mag het verschil tussen scenario 4 en 5 beter worden uitgewerkt. Vooral om de grens goed inzichtelijk te hebben.
We hebben inderdaad gepleit voor een commissie in BAR-verband, omdat wij ervan uitgaan dat een sterke commissie een sterkere gesprekspartner kan zijn voor de colleges en ambtenaren en dus de bestuurskracht kan versterken. Juist om de autonomie te bewaren. Wij denken dat dat nog steeds een goed streven is. We zijn blij dat het onderwerp nu maandelijks geagendeerd wordt, zodat we erover kunnen spreken.
De definitieve afweging vindt aan het einde van het jaar plaats. Oké: de PvdA gaat ervan uit dat het college dat belangrijke besluit vergezeld laat zijn van een overzicht met de resultaten tot nu toe: een kosten-batenoverzicht per project, de wijze van onderlinge verrekening, meetbare doelstellingen en transparante verantwoordingsmomenten. Dat zijn voor ons absolute voorwaarden om mee te kunnen in dit proces.
Dat zijn de punten die wij nu nog wilden aanstippen.

De heer Louter: Twee punten wil ik nog aan de orde stellen. Scenario 5. Ik wil het woord fusie van harte in de mond nemen, daar schaam ik mij niet voor. Maar ik wil absoluut niet in mijn schoenen geschoven krijgen dat wij voor één gemeentehuis zijn, in BAR-verband. Wij zoeken naar een samenwerkingsvorm, waarbij fusie ver van ons af blijft. Daarom pleiten wij voor onderzoek naar de positie van scenario 5 ten opzichte van 3 en 4.

Het tweede punt betreft de commissie van de PvdA. Wij pleiten ervoor om het punt voorlopig in de reguliere commissie op de agenda te zetten. Als blijkt dat dit onvoldoende werkt, kunnen we nog altijd kiezen voor een soort BAR-commissie.
Dat was het. Dank u.

De voorzitter: Omwille van de tijd zal ik het zo kort mogelijk houden, daarom heb ik in eerste termijn zo algemeen mogelijk geprobeerd uw opmerkingen samen te vatten. De heer Onderdelinden zegt nog eens te kijken naar de gestelde vragen. Dat gaat ook over de scenario's. We hebben geprobeerd zo goed mogelijk weer te geven hoe we daar in algemeenheid tegen aankijken. Wikkend en wegend komen wij uit op scenario 3 en 4 als zijnde het beste passend bij de randvoorwaarden en doelstellingen.
Ik geloof hier geen meerderheid aan te treffen voor het uitwerken van scenario 5.
Zo vat ik dat op.
Over de commissie gaat u in hoge mate zelf. Ik geloof dat er brede steun is voor het voorstel van de VVD om er maandelijks in de commissie op terug te komen en in december 2012 nog een keer te bekijken of er behoefte is aan een BAR-commissie. Daar leek mij de meerderheid naartoe te gaan.
Ik onderschrijf de woorden van de heer Smit dat we niet eenzijdig bezig zijn met kijken of er nog andere gemeenten zijn die zich aan kunnen sluiten bij ons. In de businesscases kijken wij ook wat we elders kunnen halen wat we zelf niet hoeven doen. Dat is een waardevolle aanvulling. Te allen tijde nemen we de beslissing met zijn drieën. BAR is de kern.
Als het kan, moet het goedkoper. Aan het einde van de streep vinden wij dat iedere afzonderlijke gemeente er beter van moet worden. Ook in termen van geld, maar er komen veel moeilijke opdrachten op ons af. Efficiency is een van de doelstellingen. Kosten-baten: dit

is echt waar we naartoe willen. Zo goed mogelijk zicht op resultaten. We gaan dat ook bij de uitwerking meenemen, zodat u dat heldere inzicht hebt.

Mevrouw Fräser: De PvdA vroeg ook naar inzicht van kosten en dergelijke.

De voorzitter: Daar had ik het net over: die nemen we ook mee.
En dan ook nog SMART.

We gaan naar besluitvorming van het voorstel HaalBARe kaart. We hebben het rapport van de Rekenkamercommissies besproken en hebben er kennis van genomen. Kunnen we het vaststellen?

De heer Van der Spoel: Voorzitter, in eerste termijn heb ik aangegeven op welke punten de VVD vindt dat de aanbevelingen niet overgenomen moeten worden.

De voorzitter: Daar nemen we ook kennis van.
Anderen nog?

De heer Smit: Voor ons geldt hetzelfde als voor de VVD. Wij hebben bij een tweetal punten aangegeven dat wij ze niet overnemen.

De voorzitter: Dank u wel. Stemverklaringen?

Mevrouw Fräser: Voorzitter, wij stemmen in met het voorstel met uitzondering van doelstelling 7, beter kunnen inspelen op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Mevrouw Ripmeester: Wij stemmen in met het koersdocument, met uitzondering van het algemene uitgangspunt dat wanneer een marktpartij onder gunstige condities de uitvoering kan realiseren, dat dan altijd moet gebeuren.

De voorzitter: Daar nemen we kennis van. Het rapport Koersdocument is met algemene stemmen aangenomen. Waarvoor dank.

6. Ontwerpbegroting gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard (raadsvoorstel nr. 180)

De voorzitter: We hebben een debat van vijftien minuten afgesproken. Wie wenst hierover het woord te voeren? Mevrouw Van Gink, PvdA.

Mevrouw Van Gink: Dank u wel. Wij hebben slechts een enkele vraag. Hoeveel invloed heeft de Ridderkerkse raad op deze begroting? Dank u wel.

De heer Japenga: Dank u wel, voorzitter. Inmiddels is door de gemeenschappelijke regeling een grote stap gezet door de aankoop van de gronden van de tuinders die in het cluster verenigd zijn. 73 ha is hiermee verworven. Als fractie zijn we blij dat er voor een groep inwoners en ondernemers duidelijkheid is.

De ontwerpbegroting is gebaseerd op de businesscase van juni 2011. Dat is goed onderbouwd en een second opinion en een Monte Carlosimulatie onderschreven deze onderbouwing.
De begroting laat een beperkt positief resultaat zien. Er zijn financiële risico's. De vraag is of het weerstandsvermogen van de gemeente Ridderkerk voldoende is om de risico's die zich in de komende jaren voor kunnen doen af te dekken. De gemeenschappelijke regeling heeft nog

geen vermogen om tegenslagen op te vangen. Wij staan als gemeente voor 33,3% garant voor de tegenvallers. Kan de wethouder aangeven of Ridderkerk haar weerstandszaak op orde heeft?

Onze fractie neemt aan dat de zogenoemde derde ontsluitingsweg geen deel uitmaakt van deze begroting omdat het in feite buiten het plangebied ligt. Kan de wethouder dat klip-en-klaar bevestigen?

Een eventuele aankoop van woningen van het deel Rijksstraatweg 322-408 zou door het college/de wethouder op de agenda van de gemeenschappelijke regeling geplaatst worden. Is dat inmiddels gebeurd en wat is de insteek? Is er in de begroting rekening mee gehouden dat op dit stuk ook woningen kunnen worden aangekocht?

De voorzitter: De heer Ros.

De heer Ros: Dank u wel, voorzitter. Vanaf het eerste moment is de fractie van D66/GroenLinks tegen de ontwikkeling van Nieuw Reijerwaard als bedrijventerrein geweest. Niet alleen uit milieuoogpunt en algemene onwenselijkheid van dit voor Ridderkerk megalomane project en de omwonenden maar zeker ook vanwege de financiële risico's die wij als Ridderkerkers lopen.

D66/GroenLinks is altijd erg kritisch op het lopen van financiële risico's op grondexploitaties. Deze begroting neemt voor ons weinig zorgen weg.
Ook in de commissie kon de wethouder op onze vragen weinig anders melden dan dat die risico's er nu eenmaal zijn.
Er is inmiddels een overeenkomst getekend om 73 ha grond aan te kopen van de tuinders. Een intentie om dat voor 2013 uitgebreid te hebben tot 90 ha.
Dat terwijl er slechts voor 12 ha concrete interesse is.
In geld investeren we gezamenlijk, Ridderkerk voor 33%, € 120 miljoen in de komende anderhalf jaar. Eigenlijk moeten we maar kijken of we dat geld terug kunnen krijgen. Zeker met het huidige economische klimaat en de vooruitzichten, zijn we daar niet gerust op.
Ik wil vragen aan de wethouder of hij een deel van onze zorgen betreffende de risico's voor Ridderkerk kan wegnemen.

De voorzitter: De heer Van Nes, Leefbaar Ridderkerk.

De heer Van Nes: Dank u wel. Nieuw Reijerwaard is een rijdende trein. Stel u gerust, wij gaan slechts enkele kanttekeningen maken. Een ding staat vast, de financiële risico's vermenigvuldigen zich.
U bent de tuinders ter wille geweest door de aankopen te starten. Dat geeft de tuinders zekerheid. Het heeft echter één nadeel, de financiële risico's nemen toe. Met andere woorden: bent u niet overmoedig bezig? U werkt met gemeenschapsgeld van de Ridderkerkse bevolking. We spreken van een miljoenenavontuur. Raadsbreed zijn wij voorstander van een MER-onderzoek. Als dit onderzoek is uitgevoerd zouden er twijfels kunnen zijn omtrent luchtkwaliteit, geluidsoverlast en verkeersdruk. Dit zou kunnen resulteren in het limiteren van het plan.
Ook over een vroegtijdige investering hebben wij twijfels, gezien de financiering. Met name de rentelast zal de eerste jaren sterk toenemen. Wij bevinden ons in een economische recessie. In die periode is een uitgifteprijs van € 300,-- per vierkante meter, hoog. Andere locaties en dan tegen een lagere prijs zijn moeilijk verkoopbaar.
U schrijft dat er subsidie wordt verwacht. Hoe zeker is die verwachting? Juist vandaag stond er een artikel in het Agrarisch Dagblad: "Crisis- en herstelwet controversieel verklaard."
De besluitvorming over het permanent maken van de Crisis- en herstelwet wordt uitgesteld tot

na de verkiezingen. Kan dit gevolgen hebben voor Nieuw Reijerwaard?
De trein rijdt door, wij willen slechts onze zorgen etaleren.
Wij hebben kennisgenomen van de conceptbegroting. Bij de behandeling in de raadsvergadering heeft de raad kritisch gereageerd en wij manen nu tot voorzichtigheid.
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik had ermee moeten beginnen: het is de gemeenschappelijke regeling – het algemeen bestuur - die de begroting vaststelt en de deelnemende raden worden in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze daarop te geven. Ik zag dat de heer Meij het woord wenst.

De heer Meij: Ik wil nog een vraag herhalen waar onze fractie al een paar keer voor heeft gepleit. De vraag is heel concreet. Waarom worden de gronden van de tuinders nu al aangekocht en wachten we niet tot het bestemmingsplan is vastgesteld? Dan zijn we al weer een halfjaar verder. Ik begrijp het belang van de tuinders, maar het halfjaar kan er nog wel bij want het gaat om veel grotere belangen, om heel veel geld. Waarom wordt niet gewacht tot alles definitief is?

De voorzitter: Nog maar een keer. Ik herhaal het omdat het voor iedereen ingewikkeld is. Het is de gemeenschappelijke regeling, het algemeen bestuur, dat de begroting vaststelt. De raden zijn in de gelegenheid om hun zienswijzen kenbaar te maken. Om het nog ingewikkelder te maken: de portefeuillehouder in het college Nieuw Reijerwaard, wethouder Stout was niet aanwezig bij de behandeling in de commissie. Maar hij is er vanavond wel. Omdat het in hoge mate over financiën ging heeft wethouder Vroegindeweij hem waargenomen. Hij zal dat vanavond ook doen. Hij krijgt nu de gelegenheid.

Wethouder Vroegindeweij: Dank u wel, voorzitter. Er zijn veel zorgen uitgesproken en vragen gesteld. Ik zal proberen de vragen zo goed mogelijk te beantwoorden en op de uitgesproken zorgen in te gaan. Zodanig dat u daarmee voldoende informatie heeft om uw zienswijze aan de gemeenschappelijke regeling vorm te geven.
Ik ga het rijtje af.
De PvdA vraagt hoeveel invloed de raad van Ridderkerk heeft. De vaststelling van de begroting is een taak voor het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Het algemeen bestuur zal daarbij kennisnemen van de zienswijzen van de drie gemeenteraden en in het algemeen bestuur wordt over de begroting gestemd. Daarin wegen de meningen van de Ridderkerkse leden van het algemeen bestuur even zwaar mee als de meningen van de leden van de andere gemeenten. Dus dat geeft de invloed weer en geeft ook weer dat die invloed zijn beperkingen kent.

De vraag van de ChristenUnie of het weerstandsvermogen van Ridderkerk voldoende is. Daar kan ik ja en nee op zeggen. Er is uit de second opinion van de grondexploitatie zoals die er ligt, uit de Monte Carlosimulatie, gebleken dat bij een verschillende afweging van risico's deze grondexploitatie sluitend lijkt te kunnen worden afgesloten. Dan is er dus geen risico. Dat heeft alles te maken met hoe je tegen die risico's aankijkt. Er zijn veel vragen te stellen van als dit en als dat gebeurt. Ik heb in de commissie ook gezegd dat als er geen vierkante meter verkocht wordt, we een grote strop hebben. Hoe zwaar moet je dat wegen? In totaal gaat het, over heel veel jaren, om € 300 miljoen aan uitgaven. Aankoop, aanleg enzovoort. Als het helemaal niets zou worden hoef je geen € 300 miljoen uit te geven. Het risico voor Ridderkerk in het allerzwartste scenario zou enkele tientallen miljoenen kunnen zijn. Daar heeft Ridderkerk onvoldoende weerstandsvermogen voor. Bij de bepaling van het weerstandsvermogen kijken we ook naar het bepalen van de risico's. Daarvoor is onder andere de Monte Carlosimulatie gebruikt. Op basis daarvan wordt het risico zeer beperkt ingeschat. Voor dat beperkt ingeschatte risico is het weerstandsvermogen van Ridderkerk voldoende.

Ik begrijp dat dat u een beetje houvast geeft.

De derde ontsluiting zit niet in de begroting. Nee. Of hij er komt of niet is onzeker.
De aankoop van de woningen zou op de agenda van de gemeenschappelijke regeling komen, dit komt ook op de agenda. Er is in de begroting nog geen rekening mee gehouden. In de business case, waar de begroting van is afgeleid en in de grondexploitatie zijn bedragen genoemd waarbij rekening is gehouden met een flink aantal ruim genomen stelposten waar dit soort dingen wellicht uit bekostigd zouden kunnen worden. Als dat aan de orde is, moeten we dat ook zichtbaar maken.

D66/GroenLinks was altijd tegen Nieuw Reijerwaard. Volgens mij was er nog een partij altijd tegen Nieuw Reijerwaard. Maar ik kan me ook herinneren dat het hele college en de hele raad hebben uitgesproken dat we aan Nieuw Reijerwaard gaan meewerken. Op dat moment zijn we in het risico gestapt. Zorgen over grondexploitatie: ik weet dat D66/GroenLinks daar heel fel op is en ik denk dat dat heel goed is. We moeten zeker heel scherp blijven. Wat we nu hebben is een globale grondexploitatie, die gebaseerd is op aannames. Ruim begroot: er zitten marges in. Op basis van die grondexploitatie is een begroting gemaakt. De begroting geeft weer wat de gemeenschappelijke regeling aan inkomsten en uitgaven in 2012 en 2013 verwacht en een meerjarenperspectief tot 2016. Dat is de informatie die we hebben. Met die informatie moeten wij goed blijven monitoren wat er gebeurt in de werkelijkheid. Dit is natuurlijk een taak voor de mensen die u hebt afgevaardigd naar de gemeenschappelijke regeling maar er ligt zeker ook een taak voor de raad zelf. De taak van de gemeenschappelijke regeling is om u daarover te informeren.
Ik kan uw zorgen niet wegnemen. Ik denk dat ze niet zo groot zijn dat we er wakker van moeten liggen. We moeten het scherp met elkaar volgen. Een kritische opstelling is daarvoor, denk ik, goed.

Leefbaar Ridderkerk. De financiële risico's zijn groot. Daar hebben we het net over gehad. Natuurlijk had latere aankoop van grond van de tuinders rente bespaard.
Aan de ene kant zijn de onderhandelingen met tuinders al heel lang gaande en waren zij in een stadium dat er nu spijkers met koppen geslagen moeten worden. Aan de andere kant of het tweede punt is om te kunnen beginnen met de ontwikkeling van Nieuw Reijerwaard moet er een substantieel deel zijn om te kunnen zorgen dat je de ontwikkeling in goede banen kunt leiden. Ik denk bijvoorbeeld aan de prioriteit voor de aanleg van een parkeerterrein en voor de infrastructuur, waarvoor je behoorlijk wat grond moet hebben. De grond was nu collectief te koop. Te lang wachten zou betekenen dat we met elke tuinder opnieuw zouden moeten onderhandelen met het risico dat dat hier en daar onteigend zou worden en dat dat tot vertraging zou leiden. Dat allemaal bij elkaar, risico's voor de gemeenschappelijke regeling maar ook de noodzaak om de tuinders zekerheid te geven, heeft de gemeenschappelijke regeling doen besluiten de grond van het cluster in een keer aan te kopen. Daar is in de businesscase rekening mee gehouden. Die zit in de begroting verwerkt.

Of de uitgifte prijs te hoog is, is in de Monte Carlosimulatie natuurlijk ook meegenomen. Daar is op dit moment geen reden tot zorgen voor. Ondanks dat de situatie in Europa op dit moment niet zo goed is. Overigens valt vandaag te melden dat Nederland € 147 miljard handelsoverschot heeft. Een flink deel daarvan komt uit Barendrecht en straks uit Barendrecht en Ridderkerk.

De subsidie is nadrukkelijk toegezegd door de provincie. Misschien is die zelfs al binnen. Dat was ook nodig, want er moest voor de tuinders geld op tafel komen. De GR heeft geen geld en heeft het daarom moeten lenen. De gemeenschappelijke regeling heeft toestemming gekregen van de provincie om dat voor de korte termijn te lenen omdat ze het van de provincie weer terugkrijgt. Dus zo zeker is de subsidie.

De Crisis- en herstelwet. We hebben nu te maken met een wet die tot 2014 geldig is. Dat betekent dat dit project gewoon onder de Crisis- en herstelwet valt. Het voornemen was om deze wet een meer structureel karakter te geven. Die stap is controversieel verklaard. Of dat gaat gebeuren weten we niet. Nieuw Reijerwaard valt gewoon onder de werking van de Crisis- en herstelwet.

De oproep tot voorzichtigheid neem ik graag mee naar de gemeenschappelijke regeling. Ik denk dat ik redelijk compleet ben geweest.

De voorzitter: Met het oog op de tijd, we hebben een kwartier afgesproken. Tweede termijn.

Mevrouw Van Gink: Ik heb nog twee vragen. Het Nieuw Reijerwaardcomité stelt vandaag in een brief aan de raadsleden dat een investering van vele miljoenen nog voordat vaststaat of het bestemmingsplan ooit zal komen, in hun ogen gelijk staat aan gokken. Deelt het college deze mening?
De tweede: In dezelfde brief stelt het comité dat inmiddels grond is aangekocht zonder inspraak. Bent u van mening dat dit in overeenstemming is met democratische principes? Dank u wel.

De heer Japenga: Ik bedank de wethouder voor zijn uitvoerige antwoord. Op basis daarvan kunnen wij instemmen met deze ontwerpbegroting.
Dank u wel.

De voorzitter: Met de brief die naar de gemeenschappelijke regeling gaat om geen zienswijze in te dienen.

De heer Ros: Dank u wel, wethouder, voor uw geruststellende antwoord. U hebt nog een reactie van ons tegoed. Wij zijn in beginsel altijd tegen geweest, maar hebben ons altijd constructief opgesteld. In dat licht heb ik de opmerking gemaakt.

De heer Van Nes: De wethouder en ik hebben een meningsverschil. Dat moeten we oplossen. Het is een miljoenendans. Ik vind het eigenlijk een beetje lachwekkend dat dat gebagatelliseerd wordt. De begroting is ruim opgesteld. Dat zal wel waar zijn. Maar stel voor dat in het kader van de grondverkoop je van de 90 ha, 70 ha overhoudt, dan hebben we een crisissituatie in dit dorp.
Ten tweede: De startdatum van het realiseren van dit industrieterrein ligt volgens ons nog ver weg. De makkelijkste grondaankopen zijn gedaan. Maar die je nu nog moet aankopen, blijken gepaard te gaan met procedures en met veel hogere tarieven. Daarom zei ik dat we een meningsverschil hebben. U bent enthousiast en ik ben misschien een pessimist.

De heer Meij: Twee dingen: We hebben als CDA-fractie met ons volle verstand ja gezegd tegen bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard. Daar staan we ook nog steeds achter. Het is wel zo nu je de cijfers leest, dat we ons hart vasthouden bij de risico's.

De voorzitter: Wethouder?

Wethouder Vroegindeweij: Dank u wel, voorzitter. Twee vragen van de PvdA. Of ik de mening van het Nieuw Reijerwaard comité deel: nee. Of de aankoop zomaar kan. Ja.

Dan heb ik nog openstaan de opmerking over het meningsverschil. Het is nog groter dan de heer Van Nes suggereerde. De heer Van Nes spreekt over industrieterrein. Naar mijn indruk komt er een ding zeker niet. Industrie. We noemen het liever bedrijventerrein.

Het algemene gevoel is dat dit een heel groot project is. Dat deelt het college natuurlijk ook. Dat er 70 ha grond onverkocht zou blijven, is ontzettend onwaarschijnlijk. Ik wil het woord onmogelijk vermijden. In het leven is niets onmogelijk. In de regio Rotterdam is volgens alle onderzoeken behoefte aan honderden hectaren bedrijventerrein. Dat wordt onder andere door 90 ha Nieuw Reijerwaard opgevangen. De zorg van het college is dat we die 90 ha kunnen opvullen met AGF-bedrijven. Dat is de opgave. Als dat niet lukt, komen er andere bedrijven. We hebben wel enige invloed op de soort. Het mooiste zou zijn, en dat is mijn beeld, dat we een groot Ridderkerk-Barendrechts cluster krijgen van agrobedrijven die voor de regio, voor Nederland en zeker voor Ridderkerk en Barendrecht een heel belangrijke factor zullen zijn. Een groot project. We zijn maar een kleine gemeente.

De voorzitter: Dank u wel. Voor ligt de begroting van de gemeenschappelijke regeling. De raden worden in staat gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken. Dat is wettelijk. De algemene conclusie is dat …

De heer Neuschwander bij interruptie: Voorzitter, ik wil een schorsing van vijf minuten aanvragen voor overleg met de fractievoorzitters.

De voorzitter: Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

[schorsing]

De voorzitter: Het woord is aan de heer Neuschwander.

De heer Neuschwander: Voorzitter, wij hebben overleg gehad met de fractievoorzitters en komen met een tekstvoorstel voor de voorliggende brief.
“Geacht bestuur, hierbij delen wij u mede dat wij in onze vergadering van 31 mei kennis hebben genomen van de voorgelegde ontwerpbegroting 2012-2013.”
Dit is raadsbreed besloten.

De voorzitter: Stemverklaringen?

De heer Japenga: Voorzitter, ik stem zoals de heer Neuschwander heeft gezegd, in met deze cosmetische wijziging. Dank u wel.

De voorzitter: Anderen nog? Niet. Ik neem aan dat deze brief verzonden gaat worden. Met algemene stemmen. Aldus geschiede. Dank u wel.

7. Voorstel om een ontwerpverklaring van geen bedenkingen af te geven voor het vestigen van een hoveniersbedrijf aan de Oudelande 7 met bijbehorende nieuwbouw (raadsvoorstel nr. 175)

De voorzitter: Dit punt is ter vaststelling geagendeerd. Stemverklaringen?

De heer Boertje: De VVD gaat akkoord maar wij benadrukken dat we hebben afgesproken dat uitsluitend delegatie wordt toegestaan voor dit concrete geval. Dank u wel.

Mevrouw Van Gink: Voorzitter, ook wij zullen met het voorliggende voorstel instemmen, maar de PvdA ziet deze ontwerpverklaring van geen bedenkingen als een zeldzaam instrument dat slechts in urgente gevallen mag worden ingezet. Deze uitzondering mag niet leiden tot precedentwerking voor andere vergelijkbare kleine projecten. Dank u wel.

De voorzitter: Anderen nog? Dan is dit voorstel met algemene stemmen aangenomen.

8. Voorstel om de uitgangspuntennotitie Erfgoedbeleid Ridderkerk 2012-2016 vast te stellen (raadsvoorstel nr. 176)

De voorzitter: We doen dit met een debat. De heer Meij.

De heer Meij: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de CDA-fractie spreekt haar waardering uit voor de uitgangspuntennotitie Erfgoedbeleid. De participatie heeft deels resultaat gehad. Er is nu een duidelijke visie geformuleerd op het erfgoed in Ridderkerk: er komt een gebiedsgerichte benadering van ons erfgoed en de gemeente gaat daarin een actieve rol spelen. Onze complimenten daarvoor.
Toch ontbreken er volgens de CDA-fractie nog twee belangrijke aspecten in de notitie.
Ten eerste de zorgplicht van de gemeente. Een punt dat is verwoord door bewonersgroep Centrumvisie. De bewonersgroep vraagt expliciet om een integraal beleid van het college ten aanzien van monumenten, waarin rekening wordt gehouden met de kwetsbaarheid van de monumentale panden. Deze zijn niet berekend op zwaar vrachtverkeer, grote trillingen en fluctuerend grondwaterpeil. Deze zaken vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Door zo'n aanpalend beleid kan veel onnodige schade worden voorkomen.
Een tweede bezwaar is het ontbreken van subsidie voor de extra kosten die gemaakt worden bij onderhoud en restauratie van gemeentelijke monumenten. De CDA-fractie vindt het in het kader van goed rentmeesterschap essentieel dat wij onze beeldbepalende monumenten goed aan onze kinderen nalaten. Dan past het niet om de eigenaren volledig te laten opdraaien voor de onderhoudskosten. Er is wat het CDA betreft ook in dit opzicht een taak voor de gemeente.
Beide aspecten zijn verwoord in het amendement dat we vanavond indienen. In het amendement wordt gevraagd om de zorgplicht van de gemeente expliciet op te nemen in de uitgangspuntennotitie en om in de Programmabegroting 2013-2016 jaarlijks een bedrag van € 50.000,-- op te nemen voor extra onderhouds- en restauratiekosten van gemeentelijke monumenten.
Het amendement wordt mede ingediend door de CU, Leefbaar en SGP. Er zijn vragen gesteld over de dekking van de € 50.000,--. Ik heb daarop geantwoord dat we dat uiteraard gaan bespreken bij de kadernota in juni en bij de begroting in november. Wellicht toch een bezuinigingsoperatie van € 2 miljoen. Maar er staat ook voor € 3 miljoen aan projecten waarop bezuinigd kan worden. We moeten een afweging maken. Gisteravond in de werkgroep KAS is een ander aspect genoemd. Er is een dekkingsreserve 2011-2014 van € 3,5 miljoen. Dit hoeft voor 2011 niet meer te worden aangesproken. Uit de eerste monitor blijkt dat er ook in de komende jaren geen tekort in de boeken staat. Het hele bedrag dat ik net noemde, is dus nog beschikbaar. Gisteren is dat bevestigd door de aanwezige ambtenaren. Dus dat is een antwoord op de vraag hoe we dit bedrag mogelijk kunnen financieren.

Dank u wel.

De heer Boertje: Dank u wel, voorzitter. Door het voorstel te accorderen gaan we vooruitlopen op de begroting. Weliswaar is ja zeggen dit stadium ‘slechts’ richtinggevend, maar het betekent wel dat we gelden eigenlijk al van tevoren gaan bestemmen. Is dat wenselijk als we meer dan € 2,2 euro moeten gaan bezuinigen, zelfs als we een ‘meevaller’ hebben van ruim € 3 miljoen? Nee, niet in deze economische barre tijden. Uiteraard vindt ook de VVD dat we zuinig moeten zijn op de schaarse gebouwen met een cultureel historische waarde. En natuurlijk moeten we prioriteiten stellen waar het gaat om het verdelen van de schaarse middelen. Maar wat de VVD betreft moeten we wel realistisch zijn en niet net doen alsof er geen crisis is. Iedereen brengt offers, van chronisch zieken tot hardwerkende burgers. Daarnaast zullen gemeenten op alle fronten stevig moeten bezuinigen: minder onderhoud; een lager niveau van het straatbeeld enzovoort. We kunnen daarom niet meer geld ter beschikking stellen aan ons erfgoed dan wat wettelijk minimaal is verplicht.

Want uiteindelijk zullen extra kosten voor het erfgoedbeleid aan het einde van de rit moeten worden verhaald op de andere eigenaren van gebouwen via de ozb.
De gemeente zelf heeft op dit moment niet voldoende geld beschikbaar. Dus zal de burger eventuele verschillen zelf moeten bijleggen. Wil de VVD dit? Nee. Daarom zeggen wij: 'nu even niet' tegen het voorstel in het algemeen met dien verstande dat alleen de posten welke al in de begroting worden opgenomen en deel uitmaken van het wettelijk kader (bedragen € 12.500,-- en € 5000,--) akkoord zijn bevonden.
Daarbij wordt wel opgemerkt dat de gemeente zeer beslist wel een belangrijke faciliterende rol heeft. In de onlangs aan de raad gestuurde brief afkomstig van de bewonersgroep Centrumvisie worden daartoe een aantal handvatten aangereikt. Wij lichten er een paar voor de VVD opmerkelijke punten uit:

- waar mogelijk zwaar vrachtverkeer weren langs monumentale panden;
- zorg dragen voor goede bestrating zonder gaten om trillingen te verminderen;
- zoveel mogelijk rekening houden met grondwaterpeil;
- rekening houden met een passend straatbeeld.

Kortom: ook zonder budget te hebben, kunnen we zuinig zijn op onze monumentale panden. De wil is er. De weg ook. Het amendement van het CDA wordt om bovengenoemde redenen niet gesteund.

Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Gink, PvdA.

Mevrouw Van Gink: Dank u wel. De PvdA kan zich in principe wel vinden in de inhoud van deze notitie. Maar we hebben toch nog wat kanttekeningen. De consequenties zijn niet te overzien. Wij willen dan ook graag de financiële paragraaf onderdeel laten zijn van de begroting om een weloverwogen besluit te kunnen nemen. Graag uw reactie hierop.
De commissie Samen wonen heeft een brief ontvangen van de bewonersgroep Centrumvisie waarin zij aangeeft een groot belang te hechten aan concretisering van de zorgplicht van de gemeente. Betrokkenheid en inbreng van bewoners en eigenaren zouden van essentieel belang zijn voor de verdere invulling van het uiteindelijke beleid. De bewonersgroep voelt zich echter niet gehoord na de laatste twee inspraakmomenten. Er werden geen notulen ontvangen en de late berichtgeving maakte zinvol meedenken dan ook lastig.
Wij vragen het college om in het vervolgtraject duidelijke afspraken te maken omtrent de betekenisvolle participatie door de monumenteneigenaren.

Het amendement van het CDA vinden wij in principe sympathiek, maar ook wij vinden op voorhand € 50.000,-- subsidie niet erg verstandig in deze tijd van crisis. Wij zouden daar bij de begroting een afweging in willen maken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Japenga.

De heer Japenga: Dank u wel, voorzitter. De grootste verandering is een visie op erfgoed, een actievere rol voor de gemeente en een hoger ambitieniveau ten aanzien van erfgoed. De fractie van de ChristenUnie vindt dat positief. Het betrekken van betrokken en deskundige bewoners heeft inhoudelijk voordelen gebracht.

De zorgplicht is in deze notitie niet opgenomen en uitgewerkt. Toch denken we dat het een onmisbaar instrument is om de actievere rol van de gemeente vorm te geven. Daarom zijn wij mede-indieners van een amendement waarmee de zorgplicht wordt opgenomen in de uitgangspuntennotitie. In de verdere uitwerking van deze zorgplicht in het erfgoedbeleid verwijzen wij onder meer naar de notitie die door de bewonersgroep Centrumvisie is

opgesteld.
Ik dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Ros, D66/GroenLinks.

De heer Ros: Dank u wel, voorzitter. Bescherming van het dorpsgezicht, historische gebouwen, maar zeker ook het dijklint en de spaarzame open ruimte in onze gemeente heeft voor D66/GroenLinks altijd prioriteit gehad. We onderschrijven de ambitie van het college om cultuurhistorisch erfgoed te behouden voor de gemeente. Toch hopen we dat deze ambitie tot bescherming werkelijk leidt tot een behoud van de waardevolle gebouwen en landschappen.
Dit college stelt bijna tegelijk met het vaststellen van de notitie voor om de schoolmeesterwoning en de Kuyperschool te slopen plus het lint van de Rijksstraatweg nogmaals te doorsnijden met een weg dwars door de boomgaard. Weliswaar geen officiële momenten, maar wel beeldbepalende gebouwen en gebieden.
Op een aantal punten mag de notitie wel wat concreter. De bewonersgroep Centrumvisie heeft dat in de commissie uitstekend verwoord.
De zorgplicht is door CDA en ChristenUnie in een amendement verwoord. Wij steunen dit amendement.

De pijler informatie en communicatie is gebouwd rond een sterke gemeentelijke website. Ik zoek zeer geregeld naar stukken, maar heel vaak kan ik de juiste stukken op de huidige website niet vinden. Wat ons betreft kan het geld voor communicatie dat in deze nota wordt voorgesteld, pas goed ingezet worden wanneer werkelijk de nieuwe en lang verwachte website van de gemeente actief is.

Wanneer de Welstandscommissie in BAR-verband in twee van de drie gevallen advies moet inwinnen bij de centrale Monumentencommissie Dorp Stad en Land lijkt het ons logischer om de benodigde advisering direct door hen te laten doen, zonder tussenstap van de BAR-commissie.

Voor het overige stemmen wij in met de notitie Uitgangspunten erfgoedbeleid Ridderkerk.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Nes.

Mevrouw Van Nes: Dank u wel, voorzitter. Allereerst de complimenten voor deze mooie uitgangspuntennotitie Erfgoedbeleid Ridderkerk.
Er is veel werk verzet om dit stuk op dit niveau te krijgen. Er zijn participatiebijeenkomsten georganiseerd, waar monumentenbezitters hun ervaringen hebben gedeeld, en die zijn duidelijk meegenomen in het stuk.
Ook de fractie van Leefbaar Ridderkerk deelt de ambitie om zuinig te zijn op ons erfgoed en er zorgvuldig mee om te gaan. Wij willen daarin nog iets verder gaan dan nu in de notitie staat verwoord.
In de startnotitie staat onder andere dat we een erfgoedcommissie officieel moeten benoemen. Leefbaar Ridderkerk hecht er aan een eigen gemeentelijke erfgoedcommissie opnieuw aan te stellen. In de notitie van juni 2011 is daar ook over gesproken.
We moeten dan wel de huidige erfgoedcommissie daar bij betrekken
Een erfgoedcommissie kan bijvoorbeeld met regelmaat schouwen, zodat men weet hoe de monumenten erbij staan. Men kan dan ook advies geven over het verstrekken van de subsidie die we via het amendement, dat wij mede indienen, aan het erfgoedbeleid toevoegen. Ook kunnen zij eens goed inventariseren wat monument is en wat niet, en er wellicht panden of objecten aan toevoegen.
Ook zoals in het amendement is aangegeven, is de zorgplicht belangrijk, zowel die van bewoners/eigenaren als van de gemeente. Dat houdt onder andere in dat men moet kijken of

het grondwaterpeil gelijk blijft, dit is belangrijk voor monumenten, dat moet met het waterschap goed gecommuniceerd worden. Trillingen veroorzaakt door auto's en vrachtwagens kunnen ook gereduceerd worden door een apart zandbed onder de weg aan te brengen en te kijken welke soort wegdek het best daarbij past. Dat zou men mee moeten nemen als er in de omgeving van monumenten opnieuw bestraat moet worden. Dat men dan het straatmeubilair indien gewenst gelijk aanpast wordt dan ook een vanzelfsprekendheid.
Ook vragen we aandacht voor industrieel erfgoed, voor wat daar nog van over is, zoals de scheepswerven en de vlasindustrie die Ridderkerk groot gemaakt hebben. Laat ook dit stukje historie weer leven in Ridderkerk. Er is nog wat van over, ga daar ook zorgvuldig mee om.
Verder vragen wij of in uw voorstel nr. 1 de archeologische verwachtingskaart wel een gemeentelijke archeologische kaart is, of de 'senior' archeoloog ook een lid van de gemeentelijke Monumentencommissie kan zijn. Wij stemmen in met de intensivering van de archeologische advisering, met het ondersteunen en adviseren van monumenteneigenaren en wij zijn zeer verheugd te mogen lezen dat men de communicatie over monumenten en hun verleden uit wil breiden en er publiciteit aan wil schenken.
Wij kunnen dus instemmen met het voorliggende voorstel, op punt 7 na. We willen graag dat het college onderzoek doet naar de financiële consequenties van een gemeentelijke Erfgoedcommissie, en dit voorstel verder meenemen in de begrotingsbehandeling in november.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Kranendonk, SGP.

De heer Kranendonk: Dank u wel, voorzitter. Als inwoners van deze mooie gemeente Ridderkerk maar ook als bewoners van deze aarde hebben we met z'n allen de Bijbelse opdracht om de aarde te bouwen maar ook te bewaren. De tegenwoordig veelgebruikte term van 'duurzaam bouwen' is dan ook eigenlijk helemaal niet nieuw of iets van de laatste jaren, maar een opdracht die ons ruim zesduizend jaar geleden door de Schepper is meegegeven. In het ontstaan van de aarde zo veel miljoen jaren geleden geloven wij niet. In de notitie mag de alinea op pagina 9, die begint met 'Gedurende …. tot en met … boven op donken' van ons geschrapt worden.

Bouwen en bewaren, een voortdurend spanningsveld wat in een bepaalde periode of in een concreet geval in goed evenwicht moet zijn en elke keer weer opnieuw maakt iedereen daarin een gewetensvolle afweging. Welnu, bouwen in Ridderkerk, dat hebben we de afgelopen jaren veel gedaan en zullen we de komende jaren ook meer dan voldoende blijven doen. Daarnaast is het ook van belang om het (culturele) erfgoed wat deze gemeente rijk is goed in kaart te brengen en indien mogelijk te bewaren. We zijn dan ook content met het nu voorliggende en aangepaste voorstel, nadat we als raadscommissie in juni 2011 besloten hadden de toen voorliggende notitie aan te houden.

De SGP-fractie waardeert bijzonder de participatie die heeft plaatsgevonden en de ambtelijke inzet om deze reacties allemaal goed te verwerken en waar mogelijk een 'plekje' te geven in de nu voorliggende uitgangspuntennotitie. De input van de monumenteigenaren, wijkoverleggen, stichting Oud Ridderkerk en andere belanghebbenden, vormen dan ook een belangrijke basis van deze herziene uitgangsnotitie en hebben er zelfs toe geleid dat de notitie twee keer is bijgesteld. Op een aantal punten kon niet of slechts gedeeltelijk voldaan worden aan de wensen van de deelnemers, wat wellicht tot enige teleurstelling kan leiden. Echter, er moeten ook keuzes gemaakt worden, zeker in tijden waar het geld niet zomaar op de plank ligt.

Naast cultuurbeleving is ook waardering van de cultuurhistorie erg belangrijk. De geschiedenis hangt uiteraard nauw samen met de lokale identiteit. Om die reden kan en zal de SGP vanavond ook instemmen met het voorliggende voorstel. Tijdens de aanstaande begrotingsbehandeling van 2013-2016 zal een definitieve – financiële – afweging gemaakt

worden. Ook is de fractie blij met de lijst van oorlogsmonumenten die, op ons verzoek, nu ook is opgenomen in deze notitie.

Als een meerderheid van deze raad vanavond instemt met het nu voorliggende voorstel komt er ook officieel een einde aan de gemeentelijke Monumentencommissie. Haar actieve en deskundige inzet heeft onze fractie altijd zeer gewaardeerd. Vanaf deze plaats willen wij de leden dan ook zeer bedanken voor hun bijdragen en we hopen dat de leden hun mening en deskundigheid gevraagd dan wel ongevraagd willen blijven geven tijdens bijvoorbeeld inspraakavonden en andere gelegenheden.

Tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan wethouder Stout.

Wethouder Stout: Dank u wel, voorzitter. Het is goed om te horen dat er veel waardering is voor het voorliggende document. Het college is erg blij daarmee.
Het amendement. Ook wij hebben ons gebogen over het feit of we niet meer subsidie moesten invoeren. We hebben gemeend, op basis van de bezuinigingen, dit niet te doen en ons te beperken tot het helpen van monumenteneigenaren wanneer een uitzonderlijk geval zich voordoet. Maar het is uiteraard aan u om dit te bepalen en mee te nemen in de kadernota en programmabegroting.

Zorgplicht. Er is volgens mij wat verwarring over. Wij hebben als gemeente sowieso een zorgplicht voor monumenten en erfgoed. Dat blijkt uit het erfgoedbeleid dat we aan het samenstellen zijn. Wat door de bewonersgroep van het centrum wordt bedoeld, zijn de trillingen die veroorzaakt worden door verkeer. Wij vinden dat dat niet thuishoort in het erfgoedbeleid. Ik denk dat het niet goed is om dit in het erfgoedbeleid op te nemen maar ergens anders onder te brengen. We moeten er iets mee doen. Wat dat betreft kan ik de bewoners wel geruststellen, dat zullen we oppakken.

In het amendement wordt gesproken over het schoolmeestershuis en de Kuyperschool. Daarin wordt gemeld dat wij tekortschieten als het gaat om het beheren van monumenten. Door de heer Ros is al gezegd dat het hier niet gaat om gemeentelijke monumenten maar beeldbepalende monumenten. Toch zijn we bezig deze gebouwen te bewaren voor ons nageslacht. Je zou het kunnen zien als compliment: dat we zelfs verdergaan dan de wettelijke zorgplicht. Dat over de zorgplicht.

De heer Boertje sprak over de crisis. Heel vervelend. We zouden veel meer met het erfgoed willen doen. Er komt veel op ons af. Daarom heeft het college gemeend geen subsidieverordening in het leven te roepen. Het gaat niet alleen over de € 50.000,-- maar het gaat ook nog over ambtelijke capaciteit. Die moet erbij gerekend worden. Stel dat u hiertoe zou besluiten, subsidie, dan moeten we een subsidieverordening opstellen. Als blijkt dat u achteraf tot de ontdekking komt dat het niet wijs is om dit te doen, is er een hoop werk verloren gegaan. Dat terzijde.

De PvdA sprak erover dat de bewoners van het centrum zich niet gehoord voelen. Ik ben die mening niet toegedaan, want ik heb gehoord dat ze redelijk content over het proces waren. Dat ze geen notulen hebben gekregen heeft te maken met de beantwoording van de vragen die achter de uitgangspuntennotitie zit. Alle vragen die wij ontvangen hebben, in twee rondes, zijn verwoord of in ieder geval beantwoord.
We hebben met de monumenteneigenaren afgesproken om voorafgaand aan het vaststellen van het erfgoedbeleid het concept nog een keer met de monumenteneigenaren te zullen spreken. Dat zal in het najaar gebeuren. Dus ik zie het anders.

De heer Ros sprak over het schoolmeestershuis. Dat gaat wat ons betreft zelfs verder dan de wettelijke verplichting. Soms zit een emotionele waarde aan huizen of gebouwen. Wij willen het schoolmeestershuis bewaren. Het wordt gesloopt en identiek teruggebouwd. Behalve de achtergevel.
Over de website hebt u gelijk. We zijn bezig met een nieuwe website. Verbetering van de communicatie.

Mevrouw Van Nes sprak over de grondwater en trillingen. Dat hoort volgens mij ergens anders thuis. We lopen er niet overheen, we pakken het op en geven het een plek.
Het industrieel erfgoed is ook van belang. Erfgoed gaat ons aan het hart. Wij willen ervoor zorgen. Als op den duur gebouwen in aanmerking komen om als monument te worden aangewezen, willen wij er alles aan doen om het erfgoed te bewaren voor ons nageslacht.

De heer Kranendonk sprak over oorlogsmonumenten. Die staan er nu inderdaad op. We hebben ook wel gedacht om bomen op te nemen. Er zijn veel heel oude bomen. Wij willen goed bezig zijn met ons erfgoed.

Tot zover in eerste termijn.

De voorzitter: Is er behoefte aan een tweede termijn? We hebben afgesproken aan dit onderwerp twintig minuten te besteden: daar zijn we al overheen. Ik wil even aandacht vragen voor de afspraak die we met elkaar gemaakt hebben. We bakken er echt niks van met zijn allen. De heer Meij.

De heer Meij: Dank u wel, voorzitter. Ik ben teleurgesteld in het antwoord van de wethouder. Hij zegt dat we er alles aan gaan doen om het cultureel erfgoed te gaan behouden, maar ook zegt hij dat er sprake is van een crisis en dat er niet zoveel kan. De CDA-fractie vindt dat we nu een stap moeten maken: wat vinden we nu belangrijk? Dat zijn onder andere de zaken waar we in Ridderkerk trots op zijn en dat moeten we gewoon bewaren en zorgen dat er onderhoud gepleegd kan worden. Er is een aantal prachtige panden verdwenen. Er is een crisis, dat begrijp ik. Maar we moeten ons ook realiseren dat toen het goed ging, er ook geen geld voor gereserveerd werd. Toen hebben we het op zijn beloop gelaten. Het is nu wat lastiger, maar we kunnen niet zeggen dat we nog even wachten, want in goede tijden hebben we weer andere wensen. U noemt de Kuyperschool. Ik kan me nog herinneren dat u ons twee commissies geleden verraste met een plan over de Kuyperschool. Als we het plan over een paar weken bespreken, dan gaat de Kuyperschool plat. Daar zal de CDA-fractie tegen zijn. Het mag dan wel geen monument zijn, maar het is een gezichtsbepalend gebouw voor Ridderkerk. Ik wil mijn complimenten uitspreken voor de bewoners. Ik vind het prachtig als mensen zich inzetten en dat op een goede manier doen. De goede kansen pakken. Dat is ook op andere plekken te zien, maar dan bereik je ook veel meer. In ieder geval de CDA-fractie.

Als laatste het amendement. Ik hoorde u noemen de kadernota. Als we het amendement aannemen, is dat nu nieuw beleid voor Ridderkerk ten aanzien van het erfgoedbeleid. Natuurlijk moet er dan naar een dekking gezocht worden. Maar door het nu aan te nemen is dat wat mij betreft staand beleid.
Dank u wel.

Mevrouw Van Gink: Eerst een reactie op het amendement. Wij vinden het sympathiek. Maar, de kosten zijn op dit moment niet te overzien. Wij zouden die afweging niet nu maar bij de begroting willen maken.

Het voorstel. Wij willen instemmen met de wettelijke verplichtingen die wij als gemeente

hebben. Het financiële kader, de financiële paragraaf, zouden wij graag bij de begroting behandeld willen zien. Zoals het wordt voorgesteld.

De heer Japenga: Voorzitter, wij willen vasthouden aan de woorden in het amendement rond de zorgplicht. Natuurlijk staat het de wethouder vrij om in de verkeersnota daar ook weer wat van te zeggen.

De heer Ros: Mooie woorden van de wethouder. Met beeldbepalende gebouwen als de Kuyperschool wordt niets gedaan. Dat is toch jammer.
Een vraag nog aan de wethouder. U spreekt over een nieuwe website. Wanneer kunnen we die eindelijk verwachten?

De voorzitter: De wethouder.

Wethouder Stout: Om met het laatste te beginnen. Ik weet niet wanneer de nieuwe website komt. U wordt daarover geïnformeerd.
De bedoeling is om een groot stuk over erfgoed in de communicatie mee te nemen.

De heer Meij spreekt zijn teleurstelling uit over mijn beantwoording. Ik ben het niet geweest die over de Kuyperschool is begonnen: u hebt dit als amendement opgeschreven. Ik heb alleen aangegeven dat de Kuyperschool en het Schoolmeestershuis op dit moment geen gemeentelijke monument, geen rijksmonument zijn en dat we toch proberen met alle middelen die we hebben, daar iets van te maken.

De subsidie. Ik heb niet gezegd dat ik een subsidie zou afwijzen. Ik heb alleen gezegd dat het college een andere keuze heeft gemaakt en dat gelet op de bezuinigingen die er aankomen, we het onverantwoord vonden om de subsidieverordening door te voeren.
Ik heb ook gezegd wat de consequentie zou kunnen zijn van het doorvoeren van de subsidieverordening. Dat er dan werk verricht wordt en dat de mogelijkheid bestaat om straks bij de begroting …

De heer Meij bij interruptie: Ik vind het belangrijk om dit op te helderen. U zegt dat we straks mogelijk weer anders gaan besluiten. Als we zo in dit huis gaan opereren, dan betekent dit dat we in november over het hele jaar gaan besluiten.
Als dit amendement wordt aangenomen dan besluiten we ook om de zorgplicht in te voeren en om het subsidiebedrag vast te stellen.

Wethouder Stout: Volgens mij stelt u zelf voor om dat bedrag van € 50.000,-- in de begroting 2013-2016 op te nemen. Dus daarover zal later in het jaar worden besloten. Dus de kans is groot dat gelet op het totaalpakket wat er straks ligt en wat in de begroting behandeld wordt, waar een grote post bezuinigd moet worden, dit punt zou kunnen sneuvelen.
Daarom zeg ik dat als wij op basis van dit amendement een subsidieverordening opstellen en later wordt dit geschrapt, dan is de ambtelijke organisatie behoorlijk bezig geweest met het opstellen ervan.

De heer Meij: Daar ben ik het echt, absoluut niet mee eens. U moet het zo lezen dat als het wordt aangenomen, dit bedrag zal moeten worden gereserveerd voor het erfgoedbeleid.

Wethouder Stout: Wij verschillen toch echt van mening.

De heer Neuschwander: Een korte opmerking van onze kant. Ik deel dat wat de heer Meij zegt. Wij geven hier als raad als we het amendement aannemen, een duidelijk signaal af. Het zou vrij naïef zijn als we daar in november op terug zouden komen.

Als we dat nu doen, geven we een duidelijk signaal af. Ik neem aan dat het college dat signaal overneemt. Dank u wel.

Wethouder Stout: Prima dan.

De voorzitter: Volgens mij komen we tot een besluit. Voor ons ligt een amendement. Mevrouw Ripmeester komt niet meer terug?

Mevrouw Van Gink: Ze is ziek naar huis gegaan.

De voorzitter: Dat is niet leuk. Stemverklaringen?

De heer Boertje: Wij zullen niet instemmen met het amendement.
Wij gaan alleen akkoord met de bedragen die in de begroting zijn opgenomen en deel uitmaken van het kader. Dank u wel.

De voorzitter: Dan mag ik concluderen dat u akkoord gaat met het voorstel.
Nee?

De heer Boertje: Nee, wij gaan wel akkoord met de bedragen die in de begroting zijn verwerkt, dus € 12.500,-- en € 5.000,--. Met de rest van het stuk gaan wij niet akkoord. Dus alleen de onderdelen die deel uitmaken van het wettelijke kader.

De voorzitter: Anderen nog stemverklaringen?

De heer Kranendonk: De SGP-fractie stemt in met de uitgangsnotitie maar kan niet instemmen met de eerder genoemde alinea op pagina 9 van de notitie. Dat betekent dat de zogenaamde ijstijden met de genoemde 2,4 miljoen jaren want daar geloven wij echt niet in.

De voorzitter: Dan meen ik begrepen te hebben dat voor dit amendement zijn 21 leden en daartegen 5. Het amendement is aangenomen.
Ik meen ook te mogen concluderen dat de uitgangspuntennotitie Erfgoedbeleid 2012-2016 met de gemaakte opmerkingen door de SGP en VVD met algemene stemmen is aangenomen.

9. Voorstel om krediet beschikbaar te stellen voor de reparatie van de damwand aan De Schans op het Transferium Slikkerveer en de exploitatieopzet van het grondbedrijfcomplex Transferium Slikkerveer vast te stellen (raadsvoorstel nr. 174)

De voorzitter: Wie wenst hierover het debat te voeren? Tien minuten. De heer Ros, ga uw gang.

De heer Ros: Dank u wel, voorzitter. Vrij kort. Na jarenlange vertraging kan er eindelijk gestart worden met de aanleg van het transferium in Slikkerveer. De waterbus zal met een wachtruimte, fietsenstalling en horeca weer een stukje aantrekkelijker worden voor vervoer naar Rotterdam en Dordrecht. Dat is een goede zaak voor de bewoners van Slikkerveer en de rest van Ridderkerk.
De wethouder heeft in de commissie al onze vragen duidelijk beantwoord en mede gezien het relatief lage risico op de grondexploitatie kunnen wij instemmen met dit voorstel.

De heer Boertje: Dank u, voorzitter. Met tegenzin stemmen wij in met het voorstel. In de commissievergadering wist de wethouder te vertellen dat de damwand in het verleden niet op

een juiste manier is aangelegd. Zo'n opmerking triggert de VVD, want van fouten willen we niet alleen leren; nee, we willen ook degenen die er verantwoordelijk voor zijn, op het matje kunnen roepen. We hebben het immers niet over privaat geld, maar over de centen van de Ridderkerkse burger. Daarom willen wij de wethouder vragen om, samen met de juridische afdeling, te laten onderzoeken of de in het verleden gemaakte constructie- c.q. bouwfouten verhaalbaar zijn op de architect of de aannemer. Kan de wethouder deze toezegging doen, voorzitter?
Dank u wel.

De voorzitter: Ik kijk nog even rond. Wethouder Den Ouden.

Wethouder Den Ouden: Dank u, voorzitter. Dank aan de collega die in de commissie het woord voerde. Toen zijn de vragen van de heer Ros in ieder geval goed beantwoord.
Ik probeer de vragen van de heer Boertje te beantwoorden. Ik vrees dat ik hem niet helemaal ter wille kan zijn. Maar wel zo goed mogelijk.
Van de damwand die daar al vele jaren in deze verschijningsvorm is, is gebleken dat er risico's bestaan. In de tekst staat dat dit na de aanvaring is ontstaan en niet door de aanvaring. Dat is nu juist het juridische verschil dat al een aantal jaren sleept. Dat heeft tot gevolg dat het nu al een aantal jaren een zandhoop is. Alle mogelijkheden die we zagen, zijn onderzocht. Nu zijn we met elkaar op een punt gekomen dat we na behoorlijk wat juridische ondersteuning tot de conclusie komen dat we er een punt achter moeten zetten. We moeten deze reparatie zo uitvoeren als nu wordt voorgelegd.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Boertje.

De heer Boertje: Helder, voorzitter. Ik begrijp het punt van de wethouder wel, maar de damwand ligt er vele jaren. Als er ergens betonrot wordt geconstateerd en het gaat om een pand dat al ouder is en het is te wijten aan constructiefouten, dan zal men toch proberen om de kosten op de bouwer te verhalen. U zegt dat we al zoveel jaren aan het steggelen zijn en dat we er een punt achter willen zetten. Dat is allemaal logisch, maar misschien heeft het toch zin om Bram Moskowicz nog eens in te schakelen. Wellicht dat hij wat kan betekenen want het is niet onze schuld en we worden wel opgezadeld met de schade. Dat is jammer om te moeten constateren. Dank u.

De voorzitter: Anderen nog? De wethouder?

Wethouder Den Ouden: Daar zit nu juist het punt: degene die wellicht in aanmerking zou kunnen komen om die schade te verhalen als je teruggaat naar de aanvaring, heeft kracht om te beweren dat het om een andere reden – die u suggereert – gaat. Ja, dan is het de aanvaring geweest. Het is niet zomaar een kwestie van een paar weken geweest. Het is al heel lang in onderzoek. Er zijn echt deskundigen op gezet. Nu komen we in dit stadium en ik vraag de voorzitter het in stemming te brengen.

De voorzitter: Ik mag concluderen dat dit voorstel met algemene stemmen is aangenomen. Met algemene stemmen aangenomen.

10. Voorstel tot uitbreiding van het Farelcollege in combinatie met parkeren Reijerpark (raadsvoorstel nr. 179)

[De heer Meij verlaat de raadzaal]

De voorzitter: Het college heeft een alternatief nagezonden. Dit naar aanleiding van de behandeling in de commissie. We hebben vijftien minuten hiervoor afgesproken.

De heer Van Nes: Dank u wel, voorzitter.
Voor ons ligt het voorstel zoals verwoord onder agendapunt 10.
Als gevolg van de uitbreidingsplannen van het Farelcollege is een integraal plan ontwikkeld waarbij de volgende aspecten zijn meegenomen:

- parkeervoorziening bij de beide sportparken, zowel van RVVH/KCR als in het Reijerpark bij voetbalvereniging Slikkerveer en korfbalvereniging Ten Donck;
- betere en veilige oversteek voor de leerlingen van het Farel van en naar sporthal De Fakkel;
- aanleg fietsenstalling op de parkeerplaats van het Reijerpark;
- aanleg parkeervoorziening op een voetbalveld van sportvereniging Slikkerveer;
- compensatie voor inleveren trainings-/voetbalveld.

Mijn verkeerstechnische vraag betreffende fietsenstalling Farel in combinatie met parkeren SV Slikkerveer luidt als volgt. Het gaat over de rotonde.

De nieuwe rotonde die wordt aangelegd op de Populierenlaan tussen de Rotterdamseweg en de Kastanjelaan, wordt die met enkele of dubbele rijrichting aangelegd?
Indien enkele rijrichting, wordt dan de Populierenlaan tussen de Rotterdamseweg en de Kastanjelaan ook aangepast van dubbel naar enkel? Zo ja, zijn de kosten hiervan in dit voorstel verwerkt?

Vervolgens heb ik nog een opmerking over de procedure rond dit thema.
In de commissievergadering van vorige week werd een voorstel voorgelegd waarover een aantal partijen hebben ingesproken: Sport en Welzijn en de sportvereniging Slikkerveer.
Hierin werd duidelijk dat deze partijen niet blij waren met dit voorstel.
Wat ons betreft had de commissie graag meerdere opties voorgelegd willen hebben, waardoor er keuzes gemaakt zouden kunnen worden op basis van argumenten van de voors en tegens.
Gelukkig werd ons één dag voor de raadsvergadering een kwalitatief betere oplossing aangeboden dan het oorspronkelijke plan.
De fractie van Leefbaar Ridderkerk is dan ook een voorstander van het nu voorliggende plan, inclusief het dekkingsvoorstel.

Tot slot: Een echte amateurclub met 850 leden waarvan 400 jeugdleden die wekelijks met 44 teams hun sport en hobby bedrijven, verdient een goede accommodatie met voldoende ruimte voor groei. Vandaar dat wij dit voorstel van harte ondersteunen. Het kunstgrasveld zou een ideale oplossing zijn. De dekking is gevonden door de begroting te verhogen met € 3.000,--.
Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Onderdelinden.

De heer Onderdelinden: Aanvullend, voorzitter. Jammer dat bij het voorstel de club HCN niet is betrokken. Maar dat heeft een andere reden.
Wij vinden het voorstel te weinig optioneel. Wij houden van opties. Dat hebben wij tot in den treuren gezegd. Het zou bij dit voorstel gekund hebben. Dan heeft de raad nog wat te kiezen.
Wij vinden dat het voorstel ons te laat heeft bereikt. Gisteravond hebben ons de laatste voorstellen bereikt. Die voorstellen en de insprekers waren al lang bekend. Het was al lang bekend wat de insprekers wilden. Neem dat op in een raadsvoorstel en daar zegt de raad dan ja of nee tegen.
Wij vragen bijzondere aandacht voor het investeringsvolume waar we ook gisteravond nog over gesproken hebben. Door forse investeringen komen er toch spanningen op het investeringsvolume. En ten slotte eindigen wij positief door te zeggen dat het uiteindelijk, met de gemaakte opmerkingen, een OOGO-verhaal is. Dat spreekt ons erg aan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Ros.

De heer Ros: Dank u wel, voorzitter. Het is eigenlijk een nogal samengeraapt voorstel. Het komt er in ieder geval op neer dat het in 2011 vastgestelde verbouwingsbudget van € 2,4 miljoen voor het Farelcollege niet toereikend is.
De meest logische oplossing is op het terrein van het huidige Farelcollege uitbreiden. Dat is al € 750.000,-- duurder dan in 2011.
Als reden staat dat er een fietsenstalling in het ontwerp moet worden opgenomen. We mogen ervan uitgaan dat in het plan van een halfjaar geleden ook een fietsenstalling zat. Misschien geen fietsenstalling van € 800.000,-- maar toch. Zou de wethouder daarop willen reageren?
Tot zover is het voorstel helder. Maar dan wordt het een iets goedkopere variant waarbij een fietsenstalling verplaatst wordt. En dan begint een soort kettingreactie van plannen en financiën. Verplaats de fietsenstalling op het parkeerterrein. Verplaats het parkeerterrein. En dan meteen het uitbreiden van het parkeerterrein in het Reijerpark. En gelijk een extra ontsluiting op het Reijerpark maken, door het Reijerpark zelfs.
Als klap op de vuurpijl kregen we gisteravond een mail om gelijk € 225.000,-- beschikbaar te stellen voor een kunstgrasveld. Een enorm gegoochel met plannen en cijfers. Wat ons betreft zijn dit losse zaken. Op dit moment zitten we in een enorme bezuinigingsronde. Over drie weken gaan we hierover in deze zaal debatteren. Geen onderwerp of instelling blijft onbesproken. Daarom moeten we elke nieuwe investering tegen dat licht houden en prioriteiten stellen. Prioriteit op dit moment is onderwijs. Wij zien nut en noodzaak van een goede onderwijshuisvesting en de bebouwing van het Farelcollege. Wanneer de wethouder nog eens kan verhelderen waarom het duurder wordt dan een halfjaar geleden, kunnen wij daarmee instemmen.
Het tweede deel van het voorstel behelst extra parkeren, een extra rotonde, een extra kunstgrasveld etc. Deze maatregelen gaan allemaal ten koste van veel groen en bomen in het Reijerpark en de Populierenlaan. De groenstructuur van het Reijerpark wordt dan doorsneden voor een extra ontsluitingsweg. Daarnaast is het nodig een extra investering van € 660.000,-- in parkeerplaatsen en een extra niet noodzakelijke rotonde aan te leggen. In tijden waarin zoveel bezuinigd moet worden. Dit zouden we graag meenemen in het licht van alle bezuinigingen. Dus op dit moment uitbreiding van het Farel op eigen terrein: ja.
Extra parkeerplekken en ontsluiting ten koste van het Reijerpark: nee.

De voorzitter: De heer Boertje.

De heer Boertje: Voorzitter, het voorstel uitbreiding Farel en parkeren Reijerpark zijn wat betreft de VVD een gekunstelde combinatie.
Alvorens hier inhoudelijk op in te gaan, geven wij ons akkoord voor de uitbreiding en bouwrijp maken van het Farel (kosten € 2,4 miljoen en € 195.000,--). Wij gaan niet akkoord met het vrijmaken van budget voor het verleggen van een speelveld, het uitbreiden en verleggen van parkeerruimte, en de aanpassing van de infrastructuur op de Populierenlaan.
Wij geven hiervoor de volgende argumenten:

Een rotonde aanleggen geeft geen toegevoegde waarde. Het verkeer kan eenvoudig de weg volgen die ze al jaren volgt. Er hebben zich, naar ons idee, nooit overdreven veel verkeersonveilige situaties voorgedaan op dit stuk openbare weg. Het enige voordeel van een extra rotonde is een kortere route. Een dure, kortere route.

Het klinkt allemaal mooi, maar de extra kosten worden ten laste gebracht van het investeringsvolume. Er worden vele zaken geparkeerd bij het investeringsvolume, maar de wensen zullen meer zijn dan dat er geld voor beschikbaar is. Als VVD willen wij geen verkeerde verwachtingen wekken. Er zullen dus keuzes gemaakt worden welke zaken we wel, en welke we niet kunnen honoreren

Hoe het ook zij, er valt niet te ontkennen dat we rekening mee moeten houden met een Tramplus. Leuk of niet. De wethouder gaf aan dat een eventuele aanleg pas in een verre toekomst na 2020 weer in beeld zou kunnen komen. In zijn beleving zou een tram pas op zijn vroegst ergens medio het derde decennium gaan rijden. De Stadsregio schetst een ander beeld: een tram komt tussen 2015 en 2020. Om voor een zo'n korte duur kostbare en tijdelijke aanpassingen in de infrastructuur te doen is wat betreft de VVD onverantwoord. Wellicht wordt RVVH over enige jaren uitgeplaatst en zijn de voorgestelde aanpassingen volkomen overbodig geworden. Nogmaals, leuk of niet, de tram komt. De VVD wil waken de burger niet op te zadelen met overbodige lasten, omdat het huidige college nog steeds in een soort ontkenningsfase blijft zitten.

Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Van Gink.

Mevrouw Van Gink: Dank u wel, voorzitter. Gezien de korte debattijd die we hebben, zal ik proberen mijn bijdrage in te korten, hoewel dat lastig is.
Naar aanleiding van de mail die we vanmorgen als raadsleden hebben ontvangen, het volgende.
Natuurlijk moeten we ons houden aan gemaakte afspraken met betrekking tot de debattijd. Dat is een belangrijke opgave. Echter, woensdagmiddag, laat in de middag, ontvingen we ook nog een mail van het college over de kwalitatief betere oplossing. Fijn, dat er gesprekken zijn geweest met Sport en Welzijn en met Slikkerveer. Maar waarom nu pas? Een en ander was al langer bekend. Had dat niet in een eerder stadium gekund? Deze variant bereikte ons na de fractievergadering en laat weinig ruimte om met de fractie te kunnen overleggen.
Dat kan toch allemaal wel beter gepland worden? Door dit soort acties ontstaan namelijk ook langere debatten.

De PvdA vindt het jammer dat het in Ridderkerk niet is gelukt om tot een samenwerking tussen Farelcollege en Gemini College te komen. Door een duidelijke onderwijsvisie was het wellicht mogelijk geweest om tot gezamenlijke accommodatie te komen waardoor zowel het Farelcollege als het Gemini College kan beschikken over een mooie accommodatie. In Barendrecht is dat tenslotte wel succesvol gerealiseerd. Waarom in Ridderkerk niet?

We weten toch allemaal wel dat een gebouw als visitekaartje dient? Ouders en leerlingen kiezen een school niet alleen om de onderwijskundige kwaliteiten. Nog maar kort geleden brachten wij als raadsleden een bezoek aan het Gemini College. Wij waren onder de indruk van de slechte staat van enkele delen van dit gebouw. Is dit een visitekaartje? Zal daardoor het leerlingenaantal nu eerder teruglopen dan toenemen? Welke visie hanteert het college?`

Financiën. Voor de uitbreiding van het Farelcollege wordt een bedrag van € 2,4 miljoen geïnvesteerd en daar bovenop komt nog eens een bedrag van € 1 miljoen. De totale kosten bedragen € 3,4 miljoen.
Tijdens de werkgroep KAS van gisteravond werd duidelijk dat het investeringsvolume in de komende jaren een negatief saldo laat zien als de categorieën 1 en 2 worden uitgevoerd. In dit voorstel wordt gesproken over financiële ruimte in het volume. Maar, dat geldt alleen voor categorie 1. Keuzes kunnen worden gemaakt in categorie 2. En daar zit nu juist uitbreiding van het Farel. Valt hier wat te kiezen of valt hier een aantal projecten uit categorie 2 buiten de boot?

De nieuwe variant met een extra kunstgrasveld vraagt een investering van € 225.000,--. De jaarlijkse meerkosten bedragen slechts € 3.000,--. Kan de wethouder dit toelichten?

Het betere veld kost ‘slechts’ € 55.400,-- Maar wat zijn dan de jaarlijkse meerkosten? Of zijn die er niet?
Waar moeten we eigenlijk mee instemmen? Punt 5 van het voorstel? Of de variant? Of zullen we het voorstel nog een maandje uitstellen?

Kortom: voor de PvdA is het allemaal nog niet zo klip-en-klaar. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Duijn Schouten.

De heer Van der Duijn Schouten: Dank u wel, voorzitter. Uiteraard dient het Farelcollege ook na uitbreiding over voldoende en kwalitatief goede fietsenstallingsmogelijkheden te beschikken. Laat daarover geen twijfel bestaan. Wel hadden wij er de voorkeur aan gegeven het totale financiële plaatje bij het vaststellen van het programma Onderwijshuisvesting 2012 compleet te hebben.
Daarnaast is de SGP blij dat een oplossing voor het totale project is gevonden waarin zowel de gemeente Ridderkerk, Sport en Welzijn als SV Slikkerveer zich kan vinden. Wij gaan ervan uit dat het Farelcollege zich kan vinden in de door het college voorgestelde oplossing en dan nog wel een oplossing die vrijwel geheel binnen de financiële kaders blijft.
Daarnaast is het voor de bewoners in de omgeving en de bezoekers aan het sportpark goed dat de bestaande parkeerproblemen worden aangepakt. Hoewel na zaterdag duidelijk is dat een promotie van RVVH naar de topklasse er dit jaar niet meer in zit, blijft de parkeerdruk rondom het sportpark en Reijerpark onverminderd groot.
Het is goed dat nu een structurele oplossing wordt gevonden.
Zeker nu een oplossing is gevonden die naar tevredenheid van alle betrokken partijen is, zal de SGP instemmen met het voorliggende voorstel. Uiteraard de woensdag gecommuniceerde aanpassingen in aanmerking genomen hebbende.

Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Louter.

De heer Louter: Dank u, voorzitter. Het voorstel uitbreiding Farelcollege in combinatie met parkeren Reijerpark is een toch omvattender project dan men in eerste instantie zou denken. Het gaat om een uitbreiding van een school, creëren van parkeerplaatsen voor sportterreinen en het aanpassen van wegen en het aanleggen van twee rotondes.
Voorzitter, de ChristenUnie is positief over deze totaalaanpak. Zeker na de aanpassing van het voorstel door het college van gisteren.
De diverse aspecten hebben allemaal met elkaar te maken en het een is het gevolg van het ander.

De aanpak van de parkeerproblematiek bij het sportpark is zeer gewenst. De directe bewoners worden niet blij als RVVH weer thuis speelt en het ook nog eens een warme dag is en de hele regio naar ons fantastische openluchtbad komt, de straten staan dan vol geparkeerd en de politie heeft het druk met het schrijven van bonnen op zowel de parkeerplaats zelf als in de straten voor foutief geparkeerde auto’s.

Voorzitter toch nog een paar vragen:
In het gisteren ontvangen voorstel wordt gesproken over een kunstgrasveld. Is hier echt sprake van kunstgras of van een extra grasveld? Gezien de kosten (€ 225.000,--) vermoed ik dat het om het laatste gaat. Graag bevestiging.
Sport en welzijn sprak ook over een tweede extra grasveld in zijn bijdrage in de commissievergadering.
De kosten van twee extra grasvelden zouden op € 350.000,-- uitkomen. Is nog overwogen om

deze twee velden in een keer te doen, daar dit toch € 100.000,-- scheelt ten opzichte van het op een later tijdstip realiseren van het tweede veld?
Krijgt de nieuwe tweede rotonde halverwege de Populierenlaan ook een aftakking naar het parkeerterrein van het sportpark?

Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Ik neem aan dat wethouder Den Ouden het woord voert.

Wethouder Den Ouden: Ja, voorzitter. Dank u wel. In ieder geval over de onderwerpen onderwijs en openbare ruimte.
Sinds vorige week werd ik door uw commissie aardig bijgeschoold over sportvelden. Dus dat probeer ik ook. Maar, als het over de kwaliteit van de sportverenigingen gaat, kom ik misschien toch bij collega Dokter terecht.
Ik ga het proberen. Ik haak aan bij wat mijn aandacht trok en verontrustte. De heer Ros sprak over een samengeraapt spul. Het is voor het college juist een voorbeeld van synergie. Hoe misverstanden in het leven kunnen komen.

Vorig jaar november bij het vaststellen van de begroting, het programma onderwijshuisvesting, is geld beschikbaar gesteld voor een uitbreiding. Dit was volgens de normering van de verordening, die door de raad was vastgesteld. Dat heeft het college als uitgangspunt genomen. Dat het gaat over het gebouw. Daar wordt in de toekenning van de middelen ook naar verwezen. Het gebouw, de uitbreiding, moet ergens komen te staan. Een voor de hand liggende gedachte was bij de parkeerplaats. De gemeente is bij uitbreiding van het schoolgebouw gehouden de ondergrond gratis beschikbaar te stellen. Dat betekende in dit geval dat op die parkeerplaats ruimte ingeboet moest worden, die op zijn minst gecompenseerd moet worden. Houd u die gedachte even vast!
Tegelijkertijd hadden we vanuit een heel andere invalshoek rond het sportpark Ridderkerk en het Reijerpark een al veel langer bestaande onevenwichtigheid geconstateerd tussen het beschikbare aantal parkeerplaatsen. Al langer was in beeld om dat een keer te gaan combineren. Het zou een utopie zijn te veronderstellen dat als mensen vinden dat er te weinig parkeerplaats is omdat het terrein vol is, zij dan via de Kastanjelaan naar de parkeerplaats achter het Farel zouden gaan omdat daar voldoende parkeerplaats is en dan terug komen lopen. Dat gebeurt niet. Er wordt volop in de nabij gelegen wijk geparkeerd. Dus zelfs los van een uitbreiding van het Farelcollege was al een keer eerder de optie in beeld om de twee parkeerplaatsen met elkaar te combineren.
De rotonde die er komt, is natuurlijk bedoeld om die twee parkeerplaatsen met elkaar te verbinden, zodat dit in het gebruik een grote extra parkeerplaats kan worden.

Als je alleen dat project te realiseren had, kunt u zien in de tel welk bedrag daarmee gemoeid zou zijn. Nu brengen we de twee projecten bij elkaar en nu ontstaat er een synergie. Vanuit het Farel gezien om het gebouw op de parkeerplaats een plek te geven, moest de parkeerplaats gecompenseerd worden, moest iets aan het verplaatsen van een sportveld worden gedaan en om het parkeren ruimte te geven, moest hetzelfde gebeuren. Door dat samen op te pakken zijn er financiële voordelen. Als je alle kosten zou scharen onder uitbreiding Farel, kost uitbreiden van het parkeren niets. Als je in gedachte alleen het parkeren uit zou breiden, kost verplaatsen van het gebouw bijna niets, exclusief € 2,4 miljoen, want die was voor het gebouw.
En toen kwam het volgende idee. Het gebouw zou eigenlijk wel op het bestaande terrein kunnen. Het fietsparkeren van het Farel zou naar de parkeerplaats gebracht kunnen worden. Dat is een mooie optie, want de gebouwen vormen dan veel meer een eenheid. Het was bovendien een goedkopere oplossing. Daar zit de synergie. De rotonde heeft wel degelijk een functie om de twee parkeerplaatsen bij elkaar te brengen zodat het als eenheid gezien kan worden.

Het veld.
Aanvankelijk was de gedachte om het grasveld te vervangen door een grasveld. Ambtelijk en met Sport en Welzijn zijn ook andere opties de revue gepasseerd.
Toen is in beeld gekomen de optie van een extra grasveld. De deskundigen weten wat daarmee bedoeld wordt: half gras, half kunstgras. Dat zou in dezelfde orde van grootte kunnen zijn qua kosten. Maar, de kwaliteit moet nog bewezen worden.
Toen kwam de huidige optie in beeld omdat in de directe omgeving van het clubgebouw een mogelijkheid ontstond om daar een echt kunstgrasveld te creëren als er nog een derde veld ingeleverd zou worden, zodat dat niet meer onderhouden zou hoeven worden.
Enerzijds door de extra kapitaallasten doordat er nu een kunstgrasveld komt van € 9.000,--. Door het extra veld uit bedrijf te nemen betekent dat ongeveer € 6.000,-- minder onderhoudskosten. Er resteert dan voor deze oplossing die alle gebruikers heel mooi vinden € 3.000,--. Dat vinden we acceptabel.

Voorzitter, ik hoop dat ik met deze toelichting, van samengeraapt spul tot synergie, voldoende op de onderliggende vragen ben ingegaan.
Het is dus de bedoeling dat er twee rotondes komen. Ook Populierenlaan – Kastanjelaan, waarvoor geld is gereserveerd en de rotonde die er bijkomt. Het wegprofiel is zodanig dat die aan de goede doorstroming voldoet.
Hier wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dank voor uw uitvoerige en zorgvuldige reactie. Is er behoefte aan een tweede termijn? Het kwartier is al lang verstreken.

De heer Van Nes: Ik wil de wethouder nog even helpen. Een extra grasveld moet net als een natuurgrasveld beregend en bezand worden. Kunstgras hoef je niet te maaien en te zaaien en te beregenen. Dat gaat vanzelf. Die onderhoudskosten besparen we ook nog eens.

De heer Onderdelinden: Ik vroeg in eerste termijn om in het vervolg eerder te komen met volledige voorstellen. Ik bedoel dat niet cynisch.
Ten slotte een verzoek van mijn buurman: hij vroeg om een ander woord voor synergie. Ik heb gezegd dat het samenhang kon zijn. Ik vind dat wel een aardig woord. Of zoiets.

De heer Ros: We zien de samenhang wel tussen deze plannen. Maar we zien ze nog steeds los van elkaar. Daarom blijven wij bij ons standpunt. De uitbreiding van het Farel: ja. En de rest op dit moment: nee.

De heer Boertje: Ik wil het bij mijn stemverklaring laten. Het Farel ja. Andere onderdelen: nee. Dank u.

De heer Louter: De rotonde met de afslag naar de parkeerplaats naar het sportpark verbindt twee parkeerplekken. Ik denk dat het essentiëler is dat er een extra uitrit komt zodat niet alle verkeer over de Sportlaan hoeft te gaan. Dat is ook een crime! Aan uw gezicht te zien, komt u daar op zaterdagmiddag weinig.

Het kunstgrasveld. In de stukken van Sport en Welzijn staat dat een kunstgrasveld in aanschaf € 400.000,- kost. In het voorstel van gisteren staat € 225.000,-. Ik dacht dat dat een extra grasveld zou zijn. Ik begrijp de bedragen niet.

De voorzitter: De wethouder.

Wethouder Den Ouden: Volgens mij stond er € 225.000,-- extra boven het bedrag dat er al

stond. De voorziene renovatiekosten gaan daar weer af.

De rotonde zal zodanig zijn dat hij van vier kanten benaderbaar en te verlaten is.
De toelichting van de heer Onderdelinden: daar kan ik mij in vinden.
Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: We komen bij de besluitvorming.
Vier leden hebben laten weten wel in te stemmen met de uitbreiding van het Farelcollege, maar niet met het tweede gedeelte. Verder nog stemverklaringen? Dat is niet het geval.
Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

11. Voorstel om de Verordening lijkbezorgingsrechten 2012 vast te stellen (raadsvoorstel nr. 171)

[De heer Meij sluit zich weer bij de raad aan]

De voorzitter: Dit is ter vaststelling geagendeerd. Stemverklaringen? Mevrouw Van Gink.

Mevrouw Van Gink: Dank u wel, voorzitter. Wij stemmen in met deze verordening en willen over twee jaar een evaluatie van de verordening.

De voorzitter: Vastgesteld.

12. Voorstel om het Beleidsplan openbare verlichting gemeente Ridderkerk 2012-2021 vast te stellen (raadsvoorstel nr. 181)

De voorzitter: Ter vaststelling geagendeerd. Stemverklaringen?

De heer Ros: Wij stemmen in met het voorstel maar vinden het jammer dat in de keuze om geen led-verlichting in te zetten alleen de economische aspecten een rol spelen. Niet de milieuvoordelen. Dank u wel.

De heer Japenga: De fractie van de ChristenUnie kan zich vinden in de conclusie van het college dat led op dit moment nog aan de dure kant is. Wel is het zo dat ontwikkelingen razendsnel gaan. Wij hebben in de commissie de wens uitgesproken om bij de inrichting van Nieuw Reijerwaard met led te werken. De wethouder heeft in de commissie aangegeven voortdurend de vinger aan de pols te houden bij de ontwikkelingen. Het beleidsplan is voor de periode 2012-2021. Er kan snel een moment komen dat led te verkiezen is boven de conventionele verlichting. Met die insteek van het college stemmen wij in met het beleidsplan.

Dank u wel.

De voorzitter: Andere stemverklaringen? Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

13. Afdoening motie 2010-29 inzake instellen prijs sociaal maatschappelijk ondernemer

De voorzitter: Ik wil het woord geven aan mevrouw Van Houwelingen die hierom gevraagd heeft.

Mevrouw Van Houwelingen: Dank u, voorzitter. De ingediende motie, de antwoordbrief van het college en de motivatie waarom onze fractie denkt dat de motie niet is afgedaan, nemen

we voor zich aan.
Het is aan de raad te beslissen of deze motie nu wel of niet is afgedaan.

De voorzitter: De heer Japenga.

De heer Japenga: Wij scharen ons achter de mening van de PvdA. Wij vinden ook dat de motie niet is afgedaan. Er wordt duidelijk gevraagd om een award voor sociaal maatschappelijk ondernemen. Wel stellen wij uw antwoordbrief op prijs en we hopen dat u dat blijft doen. Maar, we houden vast aan de motie. Dank u.

De heer Meij: Dat geldt ook voor het CDA.

De heer Van der Duijn Schouten: Voorzitter, wat ons betreft is de oplossing van het college een prima oplossing en voor ons is de motie afgedaan.

De heer Van der Spoel: Voorzitter, de VVD-fractie acht de motie in de geest van de motie afgedaan.

De heer Neuschwander: Voorzitter, voor ons is de motie afgedaan.

Mevrouw Fräser: Voorzitter, voor D66/GroenLinks is de motie niet afgedaan.

De voorzitter: De slotsom is dat negen leden vinden dat de motie niet is afgedaan en zeventien leden vinden dat de motie wel is afgedaan. Wij beschouwen de motie als afgedaan.

14. Sluiting

En zo kwam er een einde aan een welbestede avond. Ik wens u allen wel thuis.
Het is 23.50 uur.

as